46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 358 Կ. ՊՈԼԻՍ, 1902 ՅՈՒՆԻՍ 15/28 ՇԱԲԱԹ 21 ՐԷՊԻԼ ԷՎԷԼ. 15 ՅՈՒՆԻՍ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԻՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ. ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պողոս Այի մատուռի 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ կա՛ն չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنجه يومى و سياسى غزته‌در
اداره‌خانه‌سى: باب عالى جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

ՄԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ԲՆԱԿԱՐԱՆԸ

Եէարիգուլի պատմական պարիսպներէն դուրս կ'երկարաձգուի ընդարձակ դաշտ մը որ մեծ մասամբ բանջարանոցի վերածուած է աշխատասէր պարտիզպաններու հոգածութեամբ։ Մայրաքաղաքէն հազիւ քառորդ ժամ հեռու, գեղջկական պարզ կեանքը խատարելապէս կը տիրապետէ կ. Պոլսոյ դռներէն անմիջապէս դուրս։ Արեւմկէտ գէմքով գեղջուկներ գետին ցանք՝ հողային աշխատութիւններով զբաղին տաք արեւին տակ, մինչդեռ անդին գեղացիներէ անբաժան լայր կենդանիներ կ'արածին ցիր ու ցան։ Խրարուիլակներ՝ մարդու կամ կենդանիի կերպարանքով՝ — որոնց ջրմին լուսանկարը ուրուագծեց Թէոդիկ իր կուռ գրիչով, — լուռ պահպանութիւնը կ'ընեն բանջարանոցներուն, և մշակը որ հնձաքաղէն կը վերադառնայ, մանգաղը աղբիւրին կը թրջնցուցած՝ իր ծարաւը կը յագեցնէ անկէ կուշտ ու կուռ։

Ասոնց ամէնքը իրենց անթիւ անհամար մանրամասնութիւններով հաճելի փոփոխութիւն մը կը մտցնեն մեր ամէնօրեայ ապրած՝ քաղաքի միօրինակ, տափակ, պայմանադրական կեանքին մէջ, որմէ սակայն օր մը իսկ չենք կրնար բաժնուիլ։ Մէկ քանի ժամուան համար գոնէ լիուլիր ժ՛ոյնելու դիտմամբ հովուերգական կեանքը, պարիսպն դուրս ելնէլ եւ այդ ոսքով կը մտնենք դէպի դաշտը որ կ'առաջորդէ գմբէ Դուներու բնակարանը, գերեզմանոցները՝ ուր Թուրք, Հայր, Յոյն իրարու դրացի ու քաղաքացի՝ յաւիտենական քունը կը քաշեն մասնաւոր բաժանումներուն մէջ։

Որմպահուելէ ետք պատեհութիւն չենք ունեցած Պալըգլիի մէջ։ գերեզմանատունը տեսնելու։ դեռ երկաթեայ վանդակաղունէն ներս չմտած, առաջին պատուրութիւնը որ ըրաւ մեր վրայ այդ սրբավայրը՝ այն էր թէ «ամէնէն օգտակար ձեռնարկներն իսկ կրնան քնաքատուիլ մեր մէջ»։ Ո՞ր են ան հին խայտառակ տեսարանները որ ամէն կիրակի կամ տօնական օրեր կը պատզուէին հոն. դադրած էին լկտի երգերը, պարերն ու գինիպուքները. խորհրդաւոր լռութիւն մը կը տիրէր գերեզմանավայրը՝ չորս պատերէն ներս։ Ի պատիւ Պալըգլիի գերեզմանատունը որմպահելու մեր ընկերներուն՝ պէտք է ըսենք թէ, քնաւ խախտում երեւոյթ մը չեն ներկայացներ պատերը, և թէ իրենց բարձրութեամբ, լայնութեամբ ու տոկունութեամբ կրնան երկար տարիներ դիմանալ, եթէ ամէն տարի խնամքի տարուի անոնց անհրաժեշտ նորոգութեան։

Դռնէն ներս առաջին գերեզմանը որ մեր ուշադրութիւնը գրաւեց՝ հողակոյտ մ'էր աղքատին երեւոյթ ունի՝ ուր դիզուած մէկ քանի կոչտ քարեր հազիւ կ'ի[illegible] առժամեայ գոյութիւնը ապահովել անոր. բայց մահ արձան մը կար հողակոյտին վրայ, թանկագին, անմոռաց մահարձան մը որ յաւիտենապէս պիտի չեղծանէր. տախտակէ պարզ սև սիրտ մ'էր ան կարմիր ու դեղին շերտերով եզերուած, մօր մը սիրտը գուցէ, որուն վրայ ոսկրեայ լի գրերով նըշանակուած էր «Ասատ հանգչի Մանիկ 19 տարեկան»։

—Ո՞վ էր արդեօք Մանիկը, հարցուց ընկերս։

—Մօր մը միակ յոյսը, պատասխանեց գերեզմանատան ընկերն երէն մէկը, որ ամբողջ մեռելներուն կենսագրութիւնը գիտէր։

Հսկայ բարտիներն ու լայնաբարոյ կամակատարները հոյանաւորած էին ամբողջ գերեզմանատունը, որ հովատուն զարտէզի մը երեւոյթն ստացած էր բաց դաշտին մէջ։ Մամուռները՝ մեռելներու անբաժան սիրահարները, ընդգրկած էին ամբողջ մեռելական աշխատանքը, հարիւրաւոր հողակոյտեր իրենց ոսկեայ ցանցին տակ անհետացնելու պատրաստուելով։

Դէպի առաջ երթալով հանդիպեցանք զոյգ մը գերեզմանաքարերու, որոնք կը կրէին տաճկաբարբառ եղերերգներ սրտաճմլիկ և ուշագրաւ։ երկուքն ալ Պրուսացի երիտասարդներ, հազիւ կեանքին գարունը ողջունած, դժբախտութիւնը կ'ունենային հոն իյնալու, մէկը ապանուած էր իր ընկերէն, իսկ միւսը կ'ըսէր որ «օղին ու բարկութիւնը փոթացուցին մահս»։

Զարմանալի երեւոյթ մը կը պարզուէր սակայն, տապանաքարերուն մեծ մասը պատանիներու յատուկ էր, արդեօք այն հասակի անձանց աւելի թշնամի է մահը, թէ ծնողներ միայն իրենց զաւակներուն տապանաքարեր կերտել կուտան և տարէցներու գերեզմաններն առանց տապանաքարի կը մնան։ Ինչ ալ որ ըլլայ՝ սա ակներեւ կը տեսնուի որ, Պալըգլին դարաւոր գերեզմանատան մը երեւոյթը չունի բնաւ, նոյն իսկ գաւառական քաղաքի մը գերեզմանոտունէն ալ խեղճ է։

Ո՞ւր են չորս հինգ դարերէ ի վեր հոն թաղուողներու գերեզմանաքարերը, այդ հաշուով հիմա ամբողջ գերեզմանատունը պէտք էր սրբատաշ քարերով զարդարուած ըլլար, ինչո՞ւ հեռք չէ մնացած անոնցմէ։

Մեռելներու վրայ տապանաքար դնելն ու յիշատակարան կերտելը եկեղեցիին չափ հին է մեր մէջ, ինչո՞ւ չունենայինք մենք հիմա առաջին անգամ Պալըգլը թաղուողներու տապանաքար յիշատակարանը, ինչո՞ւ զրկուինք այդ թանկագին հնութիւններէն։ Կ'ըսուի թէ Էջմիածնէն իբր թէ խնայողութիւն մը ըրած ըլլալու համար, այս կամ այն եկեղեցապատկան չէնքին կը յատկացնեն եղեր նուիրական տապանաքարերը, առանց գիտնալու թէ, ինչ մեծ ազգութիւն է որ կը գործեն։

Իբրեւ հին տապանաքար հազիւ մէկ քանի հատ հանդիպեցանք ամբողջ գերեզմանատան մէջ. Տ. Կոմիտասը, Կիլիկիոյ Տ. Թորոս Կաթողիկոսը և Տ. Յակոբ Պատրիարքը որ Կաթողիկոս ալ է։ Ասոնց ամէնէն հինը երկու հարիւր տարուան է, միւս երկուքն ալ անկէ քանի մը տարի վեր կամ վար, ուրիշ նշանակութեան արժանի արձանագրութիւն մը կարելի չեղաւ գտնել։

Իսկ սրտաճմլիկ տապանաքարեր յիսուն վաթսուն տարուան յիշատակներ, ամէն կողմ կը պատկէին ցիրուցան, որոնցմէ կազմուելիք հատոր մը բացայայտօրէն պիտի ներկայացնէր մարդոց վիշտ արտայայտելու դպնազան ձեւերը։

Վէրքը դեռնոյն։ Վերէն գրուած էր ապանաքարի մը ծւսծուկ մէկ կողմը կոչտ դանակով մը փորուած. ապահովապէս զրկուած սիրահարի մը հոգիին արտայայտութիւնն էր այս լակոնական չեշտը, զոր ինչպէս անոր կենդանութեան չէր համարձակած ուղղակի իրեն ուղղել, մեռնելէն ետքն ալ չէին թոյլատրած իրեն Վերգիլի մահարձանին վրայ արձակ համարձակ դրոշմելու անունը. և ճշմարիտ սէրը տապանաքարին մէկ անկիւնն խորշումը ալ կը բաւականանար իր գոյութիւնը հաստատելու։

Կիրակնօրեայ այցելուներ աչքն ճախէն կը բոլորէին գերեզմանները, որոնց վրայ կը կարդնային գեղջուկ քահանաներ իրենց բնատիպ ձայնով ու իսկական արտասանութեամբ։ Նոր բնակիչ մ'ալ աւելցած էր այն օր մեռելներու քաղաքին մէջ. գերեզմանափորեր անհոգ՝ անխռով պատրաստութիւն կը տեսնային, և ահա հաւաքուածներու թափօրը։ Քահանաներ իրենց մեծափաւ փոքով սկսան մեռելթաղի արարողութեան, որոնց եկան միացան նաեւ գեղջկական երէցները ան ու դողով և պատկառանքով։ Դատարկապորտներու երամը իսկոյն պաշարեց ննջեցեալը։ Նիհար, գունաթափ, խեղճ բախտախնդիրներ՝ մուրացիկներ աւելի, պատռտած ցնցոտիներով, իւղոտ գըլխարկներով ու ծակոտած ոտից ամաններով մէկ մէկ ծառայութիւն ստեղծեցին. մէկը ջուր բերաւ, միւսը խնկամանը բռնեց, ուրիշ մը գետնէն հող ներկայեց քահանային, վերջապէս անհարկի ծառայութիւններ՝ տաս քսան՝ փաղայ խլելու համար մեռելին տէրէն։

Ցուղումը, տխրութիւնը գրաւած էր զիս, հոն գերեզմանատան մէջ իրականապէս և չշփոթելի կերպով կը տեսնէի որ այս կեանքը վախճան մը ունի վերջապէս. ինչեր, ինչ պատանիներ, ինչ հարուստներ, ինչ գեղեցիկներ կը հանգչէին մեր ոտքին տակ, մանը որ չէր խնայած անոնց և ո՛չ մէկուն, միթէ օր մ'ալ մեզի պիտի չուղղէր իր անողոք հրաւէրը։

Պահ մը վերացայ աշխարհիկ զբաղումներէն։ Չէ՛, չէր արժեր որ քանի մը ղրուշ աւելի շահելու, կամ քիչ մը աւելի չհայլելու համար անձերուն միջոցներու ձեռնարկէինք, ինչո՞ւ վիրաւորէինք սրտերը այս կամ այն անձերուն, քանի որ կարճ կենսագրութիւն մը միայն պիտի ունենայինք աշխարհի մէջ։ ինչո՞ւ չարախօսէինք զրպարտէինք մեր հակառակորդներուն նեամամբ։ ինչո՞ւ անվերջ պայքար մղէինք իրարու դէմ. օր մը չէ օր մը իրարու քով պիտի չի հանգչէ՞ինք Պալըգլի մէջ։

Այս տխուր խոհերով վերջին ակնարկ մ'ալ նետեցի մեռելներու քաղաքին վրայ, իրաւ Եւրոպական գերեզմանատուններու ճոխութիւնը չունէր ան. բայց իր սեւցած փոշոտած տապանաքարերով, մամռապատ հողակոյտներով առանց կարգ ու սարքի հոն հոս փորուած գերեզմաններով իսկատիպ Հայ գերեզմանատուն մը կը յիշեցնէր։

ՁԱՆԶԻՈՐ ԴԷՄՔԵՐ

ԲԻԻԶԱՆԴ Մ. ՊՕՉԱՃԵԱՆ

[Թ. ԽՐԿՎԼԵՑԵԱԿԻՍ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ 11.Ը]

—Իմ գլխարկներուս ժապաւէնները ունի՞ք։

—Ոչ, ես դրացւոյս խարտեաշ աղջկան գուլպային ծնրակապերը ունիմ։

—Քու եղբայրներդ իմ հայրիկներուս(?) փողկապներուն ասեղները ունին։

—Իմ քոյրերս այն ապարանշանները ունին՝ զորս դրացի երիտասարդներէն(?) ստացած էին։

Օլէնտորֆ, հին սերունդի տղոցմէ պաշտուած այդ գիրքը ո՞ւրախ ելաւ, ինկաւ ալքէ էյօ ոչ Բոչն հայանալէն ի վեր։ Ահա քանի մը ցտկտուած զրուցատրութիւն ալ այս գիրքէն։

—J'ai la grandeur de Mademoiselle, (Օրիորդին չափը առած եմ, քովս է։) — Il n'en aura pas les gants. (Թող չ'պարծի, տուած լուրն ես արդէն գիտեմ։) — Sans vous, c'en était fait de lui. (Եթէ դուք չըլլաքիք, բանը բուսած էր անոր։) — Ne regarde pas mon jeu. (Ձեռքի թուղթերուս մի՛ նայիր։)

Ասոնք դրի՞ք բաղդատութեան՝ վերիններուն հետ։ Ահա այս գործը հայացնողը եղաւ նոյն ինքը Պօղոսեանը, և անկէ օգտուողը՝ դուն ան, ... առանց Բարիզ երթալու։

Ո՛չ այն Պօղոսեանը սակայն որ թուաբանութիւն մը չինած է, հապա անիկա՝ որ ատկէ զատ ի՛նչ ըսես շինած է։ Աշխատասիրութիւններէն յիշենք զոյգ քերականութիւնները, (ֆրանսերէնին ու արդի հայերէնը), բառգրքոյկ մը, ֆրանս. Հրատարակութիւններէն՝ Ժիւլ Վէրնի «Շոմբ Զլուսնը»ը, Օնէի «Դարբնոցապետը», Տիւմա Հօր «Թագուհոյն Մանեակը», հրատարակածներէն՝ հինգ հատոր գործ մը որուն անունը «Մէհելէ» է։

Չեմ գիտեր թէ իր ամէն դասագիրքերէն հաւասարապէս գոհ մնացի՞ն դպրոցները, բայց գիտեմ թէ արկածասէր մանչաղջիկները որչա՞փ օգտուեցան իր վիպասանութիւններէն, երբ մանաւանդ անոնց 3-4 հատորը մէկէն գիտցան գնել նպարավաճառի թուղթի մեռօրէն ինկած գինով մը։ Գալով «Մէհելէ»ին և մ'ղը, երանի՛ թէ չի հրատարակեր զայն, որովհետեւ գրաւաճառութենէ հաւքած դրամը, այդ ակռայէն, եղունգէ՛ն զրկած վախտ դրամագլուխը մէկ չուչնով կեր գնաց անոր։ Մերիններուն զբօսուցիչ երկ արտադրէ՛, տես ինտո՛ր կը գնեն, օգտակար երկդ փառք մը կը չինէ քեզի որ լրագրական հինգ տող տանգլուխ ծանուցումի մը մէջ կը խտանայ և կ'երթայ հանդչիլ գործիդ չի ծախուած օրինակներուն փոշոտ ստուար դէզին վրայ։

Իր կեանքին հետ քախտը երկար, քմայական ակռապուք մը խաղցած է։ Մրքան չիտակ է իմաստը հին առածին «Գլտորող քարը մամուռ չի բռներ». այսպէս ինք անցած է հրապարակի զբաղումներուն այլազան փուլերէն, անձնիւրէն փորձառութեան ցաւոտ քերթուք մը ստանալէ յետոյ։ Տեսէք։ Էն առաջ «Լոյս»ի խմբագրապետ էր՝ երբ Հայկակ սրբազան արտօնատէրն էր անոր. ժամանակ մը (զարմանալու բան չի կայ) նպարավաճառութիւն ըրաւ, յետոյ գրավաճառութիւն, միեւնոյն ատեն հեղինակութիւն դպրոցական գիրքերու լուսահոգի ուսումնական, անզուգական կնոջը գործակցութեամբը։ Վերջէն յանձնակատար եղաւ, իսկ հիմայ, առաւոտները միւս հայաթերթին «Ներքին Լուրեր»ը խմբող գրագիր, (այս առումով ո՞րքան ճիշդ պիտի ըլլար «խմբագիր» բառը), կէս օրէ վերջն ալ՝ տոմարակալ գոգի վաճառատան մը. իսկ գիշերները՝ կրպակին կողքէն կնքամոմ կերած վաճառականի մը պէս հին տետրակները պրպտող, խորհելով այն գիրքերուն վրայ որոնք կապոց կապոց՝ Մեծ Նոր Խանին մէկ սենեակը, քառասուն մանկանց քունը կը խորդան, երջանիկնե՞ր։

Ինչ մնաց պիտի մտնայի ասկէ երկու տարի առաջ իր տնօրինութեան շրջանը Հանրագիտակ շաբաթաթերթին։ Եթէ այս տողերը գրողը օձան չըլլար իրեն՝ բաժանորդներով. համոզելիներով, եթէ կ'արժէ յիշատակութիւնը ընել անոնց, — է՛հ, քիչ մը ալ յօդուածներով. այդ պարբերականը վեց ամսուան կեա՛նք ալ չունենար պիտի։ Որովհետեւ ո՛չ մէկ թերթ ուզեց դնել անոր ծանուցումը, — ա՛խ, ես թագուն դիտումներ։ Միւս կողմէ իր ընկերը Երուանդ Տէր-Անդրէասեան կէս ճամբէն դասալիք ըրաւ զինքը. քաշուելով խմբագրապետութենէն, «Ջուրի օձաձի առանց դպած ըլլալու», ինչպէս սովոր ենք ըսել թուրք ոճով։

* * *

Ասկէ շատ տարիներ առաջ «Մասիս»ի օրաթերթութեանը շրջանին, Պօղոսեան քով քովի աշխատակցութիւն մը ունեցած է Քէչեանի հետ. ասկէ՝ դէն Բիւզանդ ղրկէ Բիւզանդ յորջորջումները։ Այլապէս, լրագրական նըրբարուեստ tacteի հայեցակէտով, փոքրը՝ Պօղոսեանն է որ պիտի կոչուէր, չէ՞։

Իր վրայ ամէնէն բարացուցակ երեւոյթ՝ իր խնդուածքը գտած եմ ես, կրճատ, ընդհատ ու երկչոտ, դէպ ի նե՛րս խնդուածք մը՝ որ քիչ մը հնդկահաւին մեներգը կը յիշեցնէ ինձի։ Այս ծիծաղը վարժութիւն ունի քակել կոկորդէն ամէն այն պարագաներուն մէջ՝ ուր մէկուն սխալը չեշտած է, ձաղկած զայն և յաղթանակը տարած։

Զի հասկցուած թարգմանութիւններու առթիւ տեսնա՞ք իր փոթկուիլը։ Բոլ Պուրժէի մէկ նորավէպին մէջ couverte «ծածկուած» բառեր է եղեր, մինչդեռ «երկինք»ին հետ գործածուած ըլլալուն՝ ճիշդ բառը «ամպամած»ն է եղեր։ Սբոր պէս բաներ։ Անդին ինք «Մէքլիֆսիզէ մը» չէին ընել կը գրէ essanger բառին դիմաց։ Եթէ ատոր մաքուր հայերէնին (չգիտեմ ատո՞ն ալ կայ մի...) հանդիպած չունէր, ընթացիկ լեզուի մէջ «ամբուկեղ»ն ալ չէր լսեր։

Երբեք չի նայիր չեշտ երեսիդ, երբոր հետը խօսելու ըլլաս, այլ վար, գետինը, գլուխն ալ յար ճճեղով, «կ'իմանամ կոր»ի զարմանալի երերտուքով մը։ Պիտի զգուշէինք սբմիկ մարդու իր կերպարանքէն, եթէ չի ճանչնայինք անձը իր չիտակ սիրտին և ուղղամիտ նկարագրին հետ։ Ցարիքը կէս դար մը ողջունելու մտ է. մորուքը իր երիտասարդութեանը կրծկալութենէն յապաւուած՝ բարակուկ բան մը մնացած է, աւարտը սուր՝ որուն վրայ իր ցուցամատն ու բթամատը կ'երթան թաուիլ այն պահերուն՝ ուր միտքը մոռցուած բառ մը վերյուշելու ետեւէ է, վասն զի Բիւզանդ այլոց պէս սովորութիւն չունի բառգիրքին վազելու իր խմբագրական առօրին պարապմանցը մէջ։

Ըսե՞մ նաեւ թէ... հօրեղբօրորդիս է ան, և հարազա՛տ։ Շառաւիղը՝ դերդաստանի մը որ երգնկայէն հոս գաղթած է դար մը առաջ, իր հետ բերելով արհեստը արեւելեան այն համեղ, մրմրիկ ըմպելիին՝ զոր ձիւնին գիտենք խմել։ Այդ ըմպելին աս մարդուն մանկունին մէջ կրնանք գտնել. — Պօղոսի։

Անանկ որ, եթէ հնար ըլլար հիմայ ինծի փոխանցել Ալիփասլանի մը միտքին յանգամոլիկ հմայքը՝ իր մականունին վրայ սա bout-rimé՝ն պիտի ձեւէի ես.

—Օնու Գրականութիւն տէֆթէրինտէ պ՛ղ, հաՃի...

Եւ սաիկա բռնաբռնիկ չը պիտի ըլլար, այնպէս չէ՞. ինչո՞ւ չփոթենք հրապարակագիրը գրագէտին հետ։

Որչափ որ Բիւզանդ առաջուց ի վեր լրագրութեան մէջ իբր «Ներքինեաի» ճանչցուած է, միւս կողմէ գրող մըն ալ է ինք օրը օրին ծնող խնդիրներու վրայ՝ այժմէութեանց գոյն մը տալով անոնց։ — Զինքը մարմինով նկարագրած պահուս մոռցայ ըսելու որ նիհար ու ջղուտ կազմ մը ունի։ Իր ոճը այդ կազմին յար և նման է, կրկնեմ նորէն, նիհար ու ջղուտ։ «Հանրագիտակ»ի մէջ Դէյէր — Դէպէր խմբագիրով յօդուածներու շարքը, «Մանզումէ»ի Ա. յրջանին՝ շաբաթ օրերը անստորագիր երեւցող խմբագրականները և դեռ ուրիշներ կրնան ըսածիս վկայութեան գալ։ Իր հաւնոցին մէջ, ի «Բիւզանդիոն», բաւական մը կոկըռացած է այս աքլորը, բիտը — իմա գրիչը — գետին դարձուցով։ Մոլիկը ինքն է։ Ինչ ալ ըմբռնա ծածկանուն, ատով կարծես չեչտել ուզէր որպիսութիւնը իր ոճին ու... պոչին։ Ատեն ատեն ալ բեմ եկած է Բիւզանդիոն դիմակին տակ օրուան կեանքը դիտելով, քիչ մը էգ ակնոցով բայց։

Գիրք ծախողի արհեստէն քաշուելէն ետքն էր որ Բիւզանդիոն սկսաւ հրատարակուիլ։ ատոր երեւումը թերթին ստորոտը տարաւ զինքը, այն տաս-տասնըհինգ սանթիմէթրօնց տեղը որ թերթօնի բաժինն է։ Օնէի Կամէը, Տէթ. Ռամպոն, Ֆրանսուա Գոբէի Ճանցոտորը, անթերի թարգմանութեանց նմոյշներ են, պիտի ըսէի, — վերջին խօսք, — եթէ Գովելը անտա ըլլար։

Այս յարափոփոխ գործունէութեամբը, որ փոսով ու բլուրով լեցուն է բաւլոր, Բիւզանդ կրցած է չունել արժանիքի և անունի համեստ սանդուխ մը, ուրկէ վար եթէ փորձէինք իջնալ հիմա՝ թերեւոյթը թերեւս հանդիպէինք։ — Մարդու չի հաւնիլ և ամուլ դաւանիլ վարուցան դաշտը մեր արդի գրականութեան։ Իր այս թերզութիւնը անվնասներուն անվնասն է, քանի որ... երեսի չի զրուցեր։ Իրեն համար Զապէլէն բռնէ մինչեւ Մալէզ, Հօրոյէն մինչեւ Ցարօ «հասարակ»ութիւններ են։

—Nulleté! կը պոռայ՝ երբոր կարդողներու անունները տաս. «Դիւտ մը կ'ընեն — կ'ըսէ — և ալ կը յարդարեն կը զարդարեն զայն»։

Երանելի՛ մարդ, բայց արդէն գրականութիւնը ինչ է որ...։

Հրապարակի վրայ մէ՛կ անձ կը ճանչնայ այլ. լեզուն սկիզբէն մինչեւ վերջը ոճի նո՛յն ուղղութեամբ գրող, հայցականի գլխադիր նշանին սիրահար, գրաբար հոլովումներու բէչէն չի զատուող և նորակերտ բառերէն չի ելները թունդ ելլող, — զ'Էչեան։

—Դո՞ւն, հարցուցի իրեն, որովհետեւ գիտէի թէ ինքն ալ մոլեռանդ է ատ մասին։

—Ես եաքը կուգամ, ըսաւ։

—Պէրպէրեանը՞, վրայ բերի, դիմացինս ընկճած տեսնելու ուրախութեամբ մը։

—Անիկա քանի մը գոյն փոխեց, չե՞ս գիտեր։

Վա՛յ սոսկալի, ասիկա չի կար իմ քովս։

ԹԷՈՊԻՊՈՍ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՆՇԵՏԱՑԱԾ ՄԵԾ ԴԷՄՔԵՐ

ԲՕԼ ՎԷՌԼԷՆ

Վէռլէն հոգին է կարծես արդի տուայտող մարդկութեան։ Մեր անդրհութիւնը կատարելապէս յատկանշող մը եղած է ինք։ Մեր ժամանակի է՛ն ամօթալի ստորնութիւնները, ինչպէս նաեւ բարոյականի ամէն մաքրութիւնները իրմով ու իր վրայ մարմնաւորուած են։ Հնդիկ մուրացկանի մը անկարող ու տրուպ կեանքը ապրեցաւ, իրեն նետուած ողորմութիւններով, ուխկաւ անխոստովանելի մեղքերու սարսափելիօրէն սառուցուքոտ դժոխքի մը մէջ ուզելով մոռնալ իր երկրային մարտիրոսութիւնը երաշխերու կամ ալքոլի գինովութեան ապրատամ մշուշներուն տակ։ Իրեն համակրողները, զինքը ժամանակակից գրականութեան «Հէլիոկաբալ»ը անուանեցին, բայց ինք չի գիտցաւ ունենալ իր արուեստին, իր կեանքին անքարոյութեանը մէջ, ոչ մէկ բան որ հոգեմէկական շքեղութեան պերճ մէկ մնծութիւնը յիշեցնէր։ Իր յիմարութիւնը — որովհետեւ այսպէս կրնաք կոչել մտքի այդ անորոշ, տարտամ վիճակը, վերջապէս— հին տարփամոլութեան մեծ ու լուսաւոր փայլերը չարտադրեց։ Պատեցաւ գարշելաուանէ գարշելաուան, ուանէ ուան և երբեմն ալ գամուած մնաց հիւանդանոցի մը խեղճուկ անկողնին վրայ։ Եթէ զինքը այս պարագաներէն, այդ դէպքերէն և այդ տեսակէտներէն նկատենք. իր հոգին ցած, երեւակայուելիք ամէնէն աղտոտ հոգիներէն մէկն է, առանց հպարտութեան, դասալիք և ընկրկող կեանքի պայքարի մեծ դաշտին վրայ, մեր այս դարուն մէջ թափթփուք ապրանքի մը նմանող...։

Սակայն օր մը լոյսը տարածուեցաւ քանասեղծին երփներանգուած մտքին մէջ։ Ցանցանքը շշոփելի ու սոսկալի երեւցաւ իրեն։ Իր զղջումը օրինակելի եղաւ։ Ու խոստովանեցաւ իր մեղքը հասարակութեան, աշխարհէս ծնունուեցաւ և ճերմակ խցիկի մը մէջ առանձնանալով, փղոսկրէ Քրիստոսի խաչելութեան պարզուկ պատկերի մը առջեւ, Որուն լուսաւոր դէմքը իր գիշերները կը յամախէր, և Որուն ակնարկին առջեւ իր հոգին բարութեան, գորովի ու զղջումներու ծաղիկներովը կը փթթէր, տեսաւ ասուածային յուսոյ նշանը։

Այդ առենները սակայն ո՞վ կրնար Բօլ Վէռլէնի մը անկեղծութեանը հաւատալ։ Ո՞վ կրնար պզտիկ եռթադրութիւն մը իսկ ընել թէ՝ այս թշուառ մեղաւորը, ամօթալի ցոփութեամբ մը անպատուութիւններու մէջ թաւալող, անմաքուր ու անիծուած, ընտրուած էր յաւիտենական ճշմարտութեանց մէկ մասը ցուցնելու իր «Իմաստութիւն» անուն հիանալի մէկ գործով։

Իր ահռելիօրէն ցաւագին կեանքը զինքը աւելի հաղոյանքներ ընելու կը տրամադրէր քան զղջումի գործեր արտադրելու։

Ի՞նչ հրաշքով «ամբողջ մարդկութեան ու քրիստոնէութեան այս է՛ն յուզմունքոտ քանաստեղծը» կրցաւ այս ազդեցութիւնը ունենալ, կ'ըսէ Թոտէնպագ։

Վեց տարի շարունակ Վէռլէն ծնրադրեց, խոնարհ, հլու, միամիտ ու եռանդոտ ծառայի մը պէս իր Քրիստոսին առջեւ։ Ու այդ միջոցին փոխեց իր մտածումը, իր հոգին, և նոր մանկութեան մը սերմքէական պայծառութիւններուն մէջ ախորժ զգաց իր փոխուած, սրբուած հոգին։ Մարմինը մաքրուեցաւ Քրիստոսի հաւատքին տուրք խորհուրդներուն մէջ։

Իրաւամբ գտա՞ւ սակայն հանդարտութիւնը։ Իր միսթիքական թռիչները աքօղուած խղճի խայթի աղաղակներ չէ՞ին արդեօք։ Կրնա՞ն էր որ ներշընչում տուաւ արդեօք իր ներսի արհեստագէտի ոգին, առանց մարդը յաղթելի չակերտ։

Ու Վէռլէն որ սրբուհի Թերեզայի չափ մաքրութեամբ ու ներդաշնակութեամբ խօսած էր Աստուծոյ հետ երբեմն իր մեկնամաղձոտ արքչութեան վայրկեաններուն, կատակեց այդ Աստուծոյն հետ որ իր վերքերն էր լուացած, մաքրած, բժշկած։

Վէռլէն կը նմանէր այն Պաղեստինցիներուն որոնք յանձնելիներով ու աղոթելիներով բեռնաւոր, «Ցիսուսի ետեւէն գացին առանց երկար տրամաբանութիւններու, որովհետեւ Անիկա աղուոր կ'երեւար իրենց»։ (*)

Եւ իրաւամբ միամիտ ու մոլի ժողովուրդը միեւնոյն ասաիճանով կը յուզուի և աստուածային գեղեցկութեան լոյսը կ'երեւայ անոնց։ Այս Պաղեստինցիները, որոնց վրայ քանի մը խօսք ըրինք վերը, չատ աւելի աղուոր նկարուած են Թամարնտի (**) մէկ նշանաւոր պատկերին մէջ և ուրիշ Վէռլէնի ամբողջ հոգեբանութիւնը կրնանք հետեւցնել։

Իրենց կեանքին պէս մթին ու մերկ բակի մը մէջ, վէրքերը ու նեղութիւնները կը պարզէ Պաղեստինի ժողովուրդը։ Պատկերին աջ կողմը կան ծերեր, կիներ, որոնք տենդագին կը քաջալերուին դէպ ի փրկիչը, անդին խեղճ աղջիկ մը ինկած է հոգեվարքը ու հազիւ ուժ ունի իր աղերսող բազուկը երկընցնելու։ Դէպ ի ձախ, կը նշմարուին քանի մը անտարբեր ու սկեպտիկ մարդեր։ Ասոնցմէ մէկը կը բաժնուի ասոնց մէջէն ու ճակատը բաց, գլուխը ծռած, կը հանի Ցիսուսի քով որուն կը թուի թէ խօսք մը ըսել կ'ուզէ։ Զեմ գիտեր ինչու իր կնտակ գլուխը, իր սոկրատի քիթը, իր ցիրուցան մօրուքը մտածել կուտան ինծի Վէռլէնի վրայ։ Կը թուի թէ Ցիսուս անոր իր ձեռքը կ'երկնցնէ, բայց մուրացիկը չի համարձակիր, այս գերմարդկային նրբութիւն ունեցող մտաները բռնելու։ Ու պատկերին չքեղ ճառագայթումին մէջ, անմոռանալի հեզութեան արտայայտութիւն մը կ'առնէ դէմքը Ցիսուսի «Սիրէ ինծի, զաւակս» կը մրմնջէն իր չրթունքները։

Ու թշուառ, անիծուած, զինք չըբաղատող «խոնարհ աղօթքով մը և անհուն յուզմունքով մը լեցուն կը յուսայ դողալով»։

Այն որ Տէրոջը մօտեցած էր պատկերին մէջ, միւսներուն զուարթութեամբը գողացած էր արդեօ՞ք։ Ո՛չ, դժբաղդաբար։

Հեգնական արտայայտութիւն մը կը շարունակէ ծածանիլ իր ցաւագին դէմքին վրայ և մարդ կրնայ ենթադրել թէ, ասորը ձայնը արհամարհելով, պիտի վերադառնայ ծաղրողներու և անզիղջներու քով։

Ահա ճիշտ ընմանութիւնը հոգիին այս մարդուն՝ Վէռլէնին։ Ու այդ սկեպտիկութեան չրջանին մէջ անգամ մը մտած, Վէռլէն բոլորովին ինքզինքը յուսահատութեան զարկաւ և իր տարուն պէս, ամէն բժկութիւն, բնական է հոգեկան, անկարելի նկատեց։

Վակնէրեան «սէմպոլիզմը» ու Վէռլէնի «քրիստոնէութիւնը» երկուքն ալ տարօրինակ խառնուրդով մը բաղադրուելով իրարու հետ, երեւակայութեան գրականութեան վրայ ցաւագին ազդեցութիւն մը ի գործ դրին Ֆրանսայի և ամբողջ աշխարհի մէջ, հետեւողներ՝ մեծամասնութեամբ Ֆրանսականին։

Բայց աշխարհ ասկից ետք Թոլըսթոյներուն միայն մտիկ պիտի ընէ։ Տէքարէնները կամ Վէռլէնները, կամ անոնց ակար ձայնը պիտի երթայ կորսուիլ մեր յարաճուն կսկիծներուն, կոներուն գոռացող փոթորիկին մէջ։

ԼԵՒՈՆ ՇԱԹԵԱՆ

(*) Jules Tellier-ի «Մեր բանաստեղծները» հատորէն։

(**) Նշանաւոր պատկերահան մը։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Այն օրէն ի վեր երբ գիտցուեցաւ թէ Անգլիա Պօէր հաշտութեան պայմանագրութիւնը յաղթողներուն համար բացարձակապէս նպաստաւոր յօդուածներ չպարունակեր, քանի մը հոլանտական թերթեր բուռն պայքար մը կը մղեն Տոքթ. Բուիժբէրի՝ Հոլանտայի նախարարապետին դէմ, և կը կշտամբեն զինքը, Պօէրներուն չահին ի նպաստ միջամտութիւն մը ըրած ըլլալուն համար։ Այդ թերթերը կ'ըսեն թէ, հոլանտական դահլիճին կողմէ անգլիական դահլիճին ներկայացուած քաղաքական ծանուցագիրը, — որուն նպատակն էր Հոլանտայի գեղեցիկ ծառայութիւններ ընել, — Անգլիացոց առիթը տուաւ ցոյց տալու Պօէրներուն թէ, անոնք՝ իրենց ի նպաստ եւրոպական պետութենէ մը միջամտութեան յոյսը չունէին։ Առանց Տոքթէր Բուիժբէրի միջամտութեան, կ'ըսեն Պօէրները, անոնք՝ իրենց

ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ Բժշկական վարժարանէն այս տարի բժշկական վկայական ստացած են 15 հոգի, որոնց մէջ ոչ մէկ Հայ կը գտնուի։

ՎԱՐԴԻ ԻՒՂ.—Այս տարի օդերն անսովոր ըլլալով, վարդի տունկերը Դրզնլեքի մէջ վնասուած են, որով կարծուի թէ Եւրոպական հրապարակներուն վրայ վարդի իւղին գիները իսկ բարձրանան. ասոր համար Պրուսայի կուսակալութիւնը գրած է բոլոր վարդի իւղ պատրաստող տեղերը թէ իրենց ապրանքը դիւրաբեր ձեռքէ չհանեն եւ կարելի եղածին չափ յարմար գիներով ծախեն։

ԱՅԺ ՏԱՐՈՒԱՆ հունձքերն ինչ վիճակի մէջ ըլլալը, անցեալ տարուան հետ բաղդատելով որչափ աւելի կամ պակաս ըլլալը հասկնալու համար Երկրագործական Նախարարութեան հրամանով զրկեց բոլոր կայսերանգները, որպէս զի մանրամասնօրէն տեղեկագրեն հունձքերուն արդի կամ երեւցած վիճակը։

ՊՈՒՎԿԱՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Ֆերտինանտ իշխանը երբ Վիեննա հասնի, նախ պիտի տեսակցի մօրը հետ որ մօտակայ գիւղ մը է, ուրկէ վերադարձին պիտի այցելէ Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը։

—Մեզրը առատ պիտի ըլլայ այս տարի։

—«Վէյէրա Բօսթ» լրագրին բանին կը գրի, 10 պուլկար գործաւոր ռուսական սահմանագլխին մօտէն անցած ատենին, ռումանի զինուորներուն գրգռումին ենթարկուեր են, որոնցմէ 3 հոգին մեռեր իսկ միւս 5ը փախեր են։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Ներկայ ամսոյ 12ին գիւղերը Սամսոնի, Զարչամպայի և Սինոպի մէջ բաւական մը զօրաւոր երկրաշարժի ցնցումներ զգացուած են, բայց վնաս չկայ։

—Մայիս 29ին Սմիւռնայի մէջ երեք անգամ, իսկ յունիս 3ի և 6ի գիշերները մէյմէկ անգամ բաւական մը զօրաւոր ցնցումներ թէեւ զգացուած են, բայց ոչ է վնաս չէ պատահած։

—Ամասյա 1ին ալ Լանկազայի մէջ երկու զօրաւոր ցնցում զգացուած է։

—Սվազէն չորեքշաբթի թուով կը հեռագրեն թէ նոյն առտու 10 բալէ տեւողութեամբ սաստիկ և 5 վայրկեան վերջ քիչ մը թեթեւ մէյմէկ ցնցում զգացուած են Լատիքի մէջ։ մարդու վնաս չկայ։ Այդ պատուն ցնցում մընալ պատահեր է Ամասիոյ մէջ, ուր քննիչներ կը ղրկուին չէնքերը քննելու համար՝ որպէս զի ոչ է վտանգի տեղի չմնայ։

—Նոյն ժամանակ երկրաշարժի թեթեւ ցնցում մըն ալ զգացուեր է Թաշ Բէօրիսի մէջ։

ԱԻԱՆԱԿ.—Մանասթիրէն յունիս 9 թիւով կը հեռագրեն թէ՝ բաւական ժամանակէ ի վեր այդ կողմերը ասպատակող նշանաւոր աւազակ Բաբիան Շարկանէ ողջ իսկ միւս երկու ընկերները մեռած ձերբակալուած են։

—Պրուսայէն կը գրեն թէ ծանօթ աւազակ մը Տէրվիշ անուն, ձերբակալուած և դատարանի յանձնուած է։

ԿԱՐԿՈՒՏ.—Մայիս 25ին կաղնիի մեծութեամբ կարկուտ տեղացած է Գարահիսարի Սահիպ գաւառակին չորս գիւղերուն մէջ։ 1000 արտավար տեղ վնասուած է այս կարկուտէն, մասնաւորաբար աֆիոնի և արմտիքի հունձքերը։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Առեւտրական դատարանին կողմէ, առջի օր, մանկ հռչակուեցաւ Բերա, Աղա Ճամի փողոց, 20 թիւ Լուտովիք Ֆրոպէնտու�։

ԴԱՏ.—Սկիւտարի նախագահ ատեանը 3 ամիս բանտարկութեան և 50 ոսկի տուգանքի դատապարտեց Գաղը գիւղ։ Մօտա ծառատէսի բնակող Լուքան, որ հոն բնակող Թէէիսորի անունով աղջիկ մը պղծած էր ամուսնանալու պատրուակով։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Քեաղըտհանէի գետակէն նախընթաց օր դիակ մը գտնուած էր։ Քնուութիւններէն հասկըցուած է թէ դիակը Գօնա Մուսթաֆա Փաշայի Գ. մուխթար Ճէվատէթ էֆէնտիի է, որ կիրակի օր Պալատ, փեսին տունը գացած էր, սակայն իրեն սովորական սրահեղուքէն և մեկուսաձոսութենէն նեղուած աղջկան տունը չի մնար և պարտելու պատրուակով դուրս կ'ելլէ, որմէ ի վեր անյայտ եղած էր։ Իր տունէն կը կարծեն թէ Ճէվատէթ էֆ. աղջկան տունն է, մինչ աղջիկն ալ կը կարծէ թէ մօրը քովն է հայրը։ Սակայն երբ լրագիրներուն մէջ կը կարդան դիակի մը հանուելուն լուրը, տարակոյս մը կը ծնի ներսերնին։ Երկու ընտանիքները կը միանան և իրողութիւնը կը հակնան, տարակոյսները կը չեշտուին. աղջիկը կը մէջ հօրը «էյուպ պիտի երթամ» խօսքը. ուստի չուտով դէպքին տեղը կը դիմեն և իրապէս ալ կը տեսնեն իրենց կորուստը, որ խեղդուած էր անձնասպանութեամբ։

ԸՆԿՂՄԱՆ.—Առջի իրիկուն, ժամը 11ին, Պէյքօզէն բեռցած աղբերը պարպելէն վերջ մավուռնա մը երբ առագաստ բացած ետ կը դառնար, հովին ուժգնութենէն առագաստը ցնցուելով ղեկին քով կեցող նաւաստին ծովը կ'իյնայ։ Ոչ միայն ինքը այլ ընկերն ալ լողալ չգիտնալուն, մինչեւ որ նաւակներ հասան խեղճ մարդը խեղդուած էր արդէն։

ԱՐԿԱՄՈՎ ՄԱՀ.— Պէկչէիրի մէջ 15 տարու աղջիկ մը, մօրը հետ, գիւղէն քառորդ ժամ հեռու գտնուած տեղէ մը ճերմակ հող բերելու կ'երթայ, և երբ ծխնելոյզէն հող փոռելու վրայ էր, յանկարծ պատը փլելով հէգ աղջիկը տակը կը մնայ և չնչահեղձ կ'ըլլայ։ Քիչ վերջը դիակը կը հանուի փլատակներուն տակէն։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՆՈՑ ԹԷ ԸՆԾԱՅԱՐԱՆ

Մեր մէջ հակակուսակրօնական առաքելութիւն մը հաստատուելու վրայ է որ կը ջանայ բոլորովին արմատախիլ ընել կուսակրօն քահանայութիւնը։ Երբ մէկ կողմէն այսօր այս հակակրութիւնը կը ծնի մեր մէջ միւս կողմէն սակայն բախտաւոր չենք կրուան մը ստեղծելու կուսակրօններէնսիա փոքրուած ակնկալութիւնը անկէ գանելու համար։ Իրաւ է թէ քահանայից դասը կայ պիտի ըսեն մեզ, սակայն անոնք ալ ոչ միայն չեն գոհացներ զմեզ իրենց պարտականութիւններովը, այլ ընդհակառակն գայթակղութեան առիթ կ'ընծայեն։

Մեր ժողովուրդը կամ կատարեալ հաւատացեալ քահանաներու պէտք ունի, անոնցմով իր սրտի աղօթքին յաջեցում տալու, կամ ուսեալ կղերականի պէտք ունի գոնէ անոնցմով պարծենալու։

Այս երկուքն ալ գէթ այսօր ամբողջովին իրենց բացակայութեամբը կը փայլին։ Ըսել է թէ կրօնական տեսակէտով ոչ մէկ ժամանակ մխիթարութիւն ունինք. և չպիտի ալ ունենանք եթէ երբեք արմատական բարեփոխում մը չմտցնենք մեր կղերական դասին մէջ։

Արմաչու դպրեվանքն ունինք, ուրկէ դուրս կ'ելլեն կուսակրոններ՝ մեր կրօնա-աշխարհական պէտքերուն գոհացում տալու ծառայող միայն. ան ալ արդէն ինչպէս ըսինք հակառակ հոսանք մը իր դէմ գտնելու դժբախտութիւնն ունի այսօր։

Փակագծի մէջ անցողաբար ըսենք թէ այդ հակակուսակրօնական հոսանքը Արմաչեաններուն չէ միայն։ Անդին կը մնան զուտ հոգեկան ու կրօնական պէտքերու յատուկ կղերները՝ քահանաները ըսել կ'ուզենք, որոնք բոլորովին զուրկ են իրենց պարտականութեան գիտակցութենէն։

Ահա ասկէ կը ծնի ընծայարանի մը անհրաժեշտ պէտքը։

Արդէն 5-6 տարի է որ Դպրեվանքի վերին մարմինը կը խորհի այդ պէտքին ետ գոհացում տալ կարելին ի գործ դնելով։ Սակայն ոչ է կերպով չկրնար ձեռնարկել այդպիսի անհրաժեշտ պէտքի մը սկզբնաւորութեան՝ առարկելով թէ ապարդիւն պիտի ըլլայ, քանի որ ուսանողներ երաշխաւորուած չեն քահանայութեան կոչումին։ Բարկէն վրդ. իր Սամսոն դտնուած միջոցին քահանայութեան զարկ մը ալ ուզեց տալ, ամուսնացեալներ Դպրեվանք ղրկելով, սակայն անոնք ալ պպասուած արդիւնքը ցոյց չտուին, քանի որ անոնց ամէն մէկը չկրցաւ և ամիսէն աւելի մնալ դպրոցին մէջ, առարկելով ապրուստի պէտքը և իրենց ընտանիքէն զատուելն առաջ եկած սրտի տագնապն ու հոգեկան յոյզը։

Ընծայարան մը հաստատելու միջոցներուն վրայ շատ խորհուած է, և միակ արգելք նկատուած են ասոր նման շատ մը առարկութիւններ։ Սակայն հետեւեալ առաջարկութեամբ կարծենք թէ արգելքը բաւական վերցուած պիտի ըլլայ և լուրջ խորհրդակցութեան առարկայ պիտի դառնայ մեր մէջ ուսեալ քահանաներ ձեռնադրելու փափաքող բարձրաստիճան եկեղեցականաց մտքին մէջ։

Ցայսմիկ է թէ քահանայութեան և աշխարհականութեան միջեւ ասոնցմէ մէն ալ կայ որ է սարկաւագութիւնը. սակայն այդ ասոնցմէ այժմ իր իսկ իմաստը փոխած է և պարզ հանդրուան մը եղած է քահանայութեան կամ վարդապետութեան անցնելու համար։ Շատ հին ժամանակներ սարկաւագութիւնը ուրոյն աստիճան մըն էր և իր առանձին պաշտօնը ունէր եկեղեցիին մէջ։ Հիմա այդ պաշտօնը, ինչպէս ըսինք, չնչուած է 40—50 տարիէ ի վեր. որ ատեն սարկաւագներ կային, որոնք քահանայից դասուն համար գոյացած հասոյթին կէս բաժին ունէին իբր ապրուստի միջոց։

Այժմ այդ սարկաւագութիւնը վերահաստատել կ'ուզենք գործածելով զայն իբր միջոց քահանայութիւնն բարձրանալուն։

Ահա այդ առաջարկը իր ամենապարզ ձեւին մէջ. Սովորական կերպով պիտի ընդունուին աշակերտները դպրեվանք ուր 4 կամ հինգ տարուան ընթացք մը բոլորէն վերջ անմիջապէս պիտի տարգաւաջ ձեռնադրուին ամուսնացնելով զանոնք։ Ապրելու վրտանքը այլ ևս վերցած պէտք է նը կատուի, քանի որ քահանայացու սարկաւագը իր ապրուստը պիտի հայթայթէ եկեղեցիէն, բաժնեկից ըլլալով քահանաներուն և պաշտօն ունենալով դպրոցներու մէջ, համեստ թոշակ մը պիտի ստանայ։

Ըսել է թէ դպրեվանքէն կամ ընծայարանէն ելնող աշակերտը իր հմտութեամբ արժանի պիտի ըլլայ ժողովուրդին պահանջած քահանայութեան։

Կը յուսանք օր ալ ամենն դժգոհութիւնները պիտի դադրին և անարժաններ փարախէն ներս չպիտի մտնեն քանի որ հոն ասոնք ուսեալ քահանաներուն քով ինքզինքին թզուկներ պիտի նկատեն։ Փափաքելի է որ, այս առաջարկը աւելի լուրջ խորհրդածութեան առարկայ ըլլայ և անոր մէջ եթէ աննշան արգելիչ պատճառներ գտնուին հարթուին և գործադրութեան դրուին դպրեվանքի նոր շրջանին առթիւ, որով Դպրեվանքը վերածուած կ'ըլլայ, փոխանակ Վարդապետանոցի, Ընծայարանի։

Արմաչեաններուն չէ միայն։ Անդին կը մնան զուտ հոգեկան ու կրօնական պէտքերու յատուկ կղերները՝ քահանաները ըսել կ'ուզենք, որոնք բոլորովին զուրկ են իրենց պարտականութեան գիտակցութենէն։

Ահա ասկէ կը ծնի ընծայարանի մը անհրաժեշտ պէտքը։

Արդէն 5-6 տարի է որ Դպրեվանքի վերին մարմինը կը խորհի այդ պէտքին եւս գոհացում տալ կարելին ի գործ դնելով։ Սակայն ոչ է կերպով չկրնար ձեռնարկել այդպիսի անհրաժեշտ պէտքի մը սկզբնաւորութեան՝ առարկելով թէ ապարդիւն պիտի ըլլայ, քանի որ ուսանողներ երաշխաւորուած չեն քահանայութեան կոչումին։ Բարկէն վրդ. իր Սամսոն դտնուած միջոցին քահանայութեան զարկ մը ալ ուզեց տալ, ամուսնացեալներ Դպրեվանք ղրկելով, սակայն անոնք ալ պպասուած արդիւնքը ցոյց չտուին, քանի որ անոնց ամէն մէկը չկրցաւ և ամիսէն աւելի մնալ դպրոցին մէջ, առարկելով ապրուստի պէտքը և իրենց ընտանիքէն զատուելն առաջ եկած սրտի տագնապն ու հոգեկան յոյզը։

Ընծայարան մը հաստատելու միջոցներուն վրայ շատ խորհուած է, և միակ արգելք նկատուած են ասոր նման շատ մը առարկութիւններ։ Սակայն հետեւեալ առաջարկութեամբ կարծենք թէ արգելքը բաւական վերցուած պիտի ըլլայ և լուրջ խորհրդակցութեան առարկայ պիտի դառնայ մեր մէջ ուսեալ քահանաներ ձեռնադրելու փափաքող բարձրաստիճան եկեղեցականաց մտքին մէջ։

Ցայսմիկ է թէ քահանայութեան և աշխարհականութեան միջեւ ասոնցմէ մէն ալ կայ որ է սարկաւագութիւնը. սակայն այդ ասոնցմէ այժմ իր իսկ իմաստը փոխած է և պարզ հանդրուան մը եղած է քահանայութեան կամ վարդապետութեան անցնելու համար։ Շատ հին ժամանակներ սարկաւագութիւնը ուրոյն աստիճան մըն էր և իր առանձին պաշտօնը ունէր եկեղեցիին մէջ։ Հիմա այդ պաշտօնը, ինչպէս ըսինք, չնչուած է 40—50 տարիէ ի վեր. որ ատեն սարկաւագներ կային, որոնք քահանայից դասուն համար գոյացած հասոյթին կէս բաժին ունէին իբր ապրուստի միջոց։

Այժմ այդ սարկաւագութիւնը վերահաստատել կ'ուզենք գործածելով զայն իբր միջոց քահանայութիւնն բարձրանալուն։

Ահա այդ առաջարկը իր ամենապարզ ձեւին մէջ. Սովորական կերպով պիտի ընդունուին աշակերտները դպրեվանք ուր 4 կամ հինգ տարուան ընթացք մը բոլորէն վերջ անմիջապէս պիտի տարգաւաջ ձեռնադրուին ամուսնացնելով զանոնք։ Ապրելու վրտանքը այլ ևս վերցած պէտք է նը կատուի, քանի որ քահանայացու սարկաւագը իր ապրուստը պիտի հայթայթէ եկեղեցիէն, բաժնեկից ըլլալով քահանաներուն և պաշտօն ունենալով դպրոցներու մէջ, համեստ թոշակ մը պիտի ստանայ։

Ըսել է թէ դպրեվանքէն կամ ընծայարանէն ելնող աշակերտը իր հմտութեամբ արժանի պիտի ըլլայ ժողովուրդին պահանջած քահանայութեան։

Կը յուսանք օր ալ ամենն դժգոհութիւնները պիտի դադրին և անարժաններ փարախէն ներս չպիտի մտնեն քանի որ հոն ասոնք ուսեալ քահանաներուն քով ինքզինքին թզուկներ պիտի նկատեն։ Փափաքելի է որ, այս առաջարկը աւելի լուրջ խորհրդածութեան առարկայ ըլլայ և անոր մէջ եթէ աննշան արգելիչ պատճառներ գտնուին հարթուին և գործադրութեան դրուին դպրեվանքի նոր շրջանին առթիւ, որով Դպրեվանքը վերածուած կ'ըլլայ, փոխանակ Վարդապետանոցի, Ընծայարանի։

ԱՐՄԱՇԻ միաբաններէն Տ. Թորգոմ Ծ. Վ. Դուշակեան որ իր անձնական մէկ ակարութիւնը դարմանելու համար Պոլիս եկած էր, այսօր Արմաշ կը մեկնի։

ՊԱՐՏԻԶԱԿԻ բարձր վարժարանին համար յաւաջիկայ տարի անգլիացի ուսուցիչ մը պիտի բերուի, որպէս զի աշակերտները զարգանան նաեւ անգլիական առոգանութեան մէջ։ Այսպէս կը հաւատան մեզի վերջերս Պոլիս եկող Ծալեան Միհրան և Տէր-Յակոբեան Արմենակ էֆէնտիները։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն մեզ.

Դպրոցական յաւաջիկայ տարեշրջանին առթիւ, անցեալները կազմուեցաւ Ուսումնական Խորհուրդ մը՝ որուն անդամներն անմիջապէս տեղացուցին իրենց հրաժարականները բացի մէկ երկուքէն որոնց մին դիւանապետն է առաջնորդարանին։

Զենք գիտեր թէ այդ ծերունի դիւանապետը, որ իր կամքէն բոլորովին անկախ պատճառներով իր անդամակիցներուն օրինակին հետեւեցաւ, պիտի կրնայ գոգակար ըլլալ վարժարաններուն, և կամ եթէ իրեն պէս նոր անդամակիցներով վերընտրուի, Ուսումն. Խորհուրդը պիտի կրնայ վարժարաններուն մէջ հիմ բռնող վնասակար միտքերը մաքրել, պիտի կրնայ հաստատները իսպառ հեռացնել որոնք դասատուի անուան տակ մէյ մէկ փորձանք դարձած՝ եկեղեցիէն կ'ապրին առանց փարայի մը արդիւնք ցոյց տուած ըլլալու իրենց պաշտօնավարութեան երկար շրջաններուն մէջ։ Բնականաբար ո՞չ. ասոնցմէ և ոչ մին պիտի ուզեն և կամ պիտի կարենան հրնել, քանի որ այդ տեսակ մարդիկ դիմացի բարեկամներուն բարեւ մը իսկ տալու համար անպատճառ ստիպուած են նախ ըսելու «մէկ վայրկեան կեցէ՛ք, կ'աղաչեմ, որպէս զի ձեր բարեւին պատասխանելու համար երթամ արտօնութիւն ստանամ։»

Զատպանցութիւն չկարծուի մեր այս տողերը, դժբախտաբար այս այսպէս է։ Արդ ընտրող մարմինը կը կարծէ որ նմանօրինակ մարդոցմէ մը զանազանելիք Ուսումն. Խորհուրդ մը ունենայ իր բարերար ազդեցութիւնը։

Ընտրուող և հրաժարող Ուսումն. Խորհրդին մէջ թէեւ կային նաեւ իրաւամբ արժանի անդամներ ալ, բայց այնքան քիչ էին որ փոքրամասնութիւն կը կազմէին, այնպէս որ, եթէ չհրաժարէին ու գայթղեղներուն համար արդար անօրինութիւն մը առաջարկէին իրենց մէկ նստին մէջ մեծամասնութեան կողմէ պիտի մերժուէր. ահա այս պարագան քաջ գիտնալուս համար է որ կարող անդամը փութացին հրաժարիլ, ապա թէ ոչ եթէ ամբողջ սարը իրենց պէս վերապահումներու հետ գոյ չունենցող մարդիկ ըլլային և միմիայն նպատակ ունենային դպրոցին բարեկարգութեանը, ապահով եղէք որ ընաւ չպիտի հրաժարէին անոնք։

Այս օրերս վարժարանց տարեկան քննութեանց ժամանակացոյցը հրատարակ մը երեւցաւ, որուն տակ կը տեսնուէր Կինքը Ուսումն. Խորհուրդին։

Կը հարցնեմ. եթէ Ուսումն. Խորհուրդ կար, ինչո՞ւ նոր ընտրութեան ձեռնարկուեցաւ. իսկ եթէ չկայ, ինչ է ուրեմն այդ հրաւէրին տակի յանուն Ուսումն. Խորհրդոյ Կինքը։ Մենք քաջ գիտենք թէ Ուսումն. Խորհուրդը ասկէ ամիսներ առաջ լուծուեցաւ, մանաւանդ երբ անոր տեղնապետ Մարկոսեան էֆ. պատճառաբանեալ հրաժարականով մը քաշուեցաւ գործէն, ի մեծ ցնծութիւն այդ հրաժարագիրը սպասողներուն։ Արդ քանի որ չկայ, տեսչութեան հրաւէրը չէ՞ր բաւեր որ ելեր են չեղած մարմինի մը անունը և անոր կնիքը դրոշմել պաշտօնական ձեւով մը. ոչ ապաքէն զեղծում մըն է այս։

ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԱՆՑԵԱԼ շաբթու Իզմիրի Մեսրոպեան վարժարանին սրահին մէջ տեղի ունեցաւ գիշերները դաս առնող աղքատիկ տղոց մրցանակաբաշխութեան հանդէսը։ Հանդէսը շատ սիրուն էր։ Պ. Շահինեան գեղեցիկ ճառ մը խօսեցաւ, և յետոյ կատարեց մրցանակաբաշխութիւնը։ Հանդէսը փակուեցաւ Տէրունական աղօթքով, որուն ներկայութիւնը ունկնդրեցին յոտնկայս։ Ժամը 11ին մեկնեցան գոհունակ ապաւորութեան տակ։ Պետրոս Ծ. Վ. Ներկարարեան՝ որ բաւական ժամանակէ ի վեր Իզմիր է՝ կը լսենք որ միաք ունի կէսզ Թէբէ հաստատուիլ։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Առջի օր, Բերա, Վսեմ. Տզքթոր Խորասանեան էֆ.ի տան մէջ մեծ շքեղութեամբ կատարուեցաւ իր աղջկան Օր. Մելինէի նշանախօսութիւնը Սուչավայի Ասպետ Միքայէլ ֆոն Բրունգուլի զաւկին՝ Ասպետ Ասատուրեան Բրունգուլի, ներկայութեամբ Խորասանեան և Սէրվիչէն ընտանիքներու բոլոր անդամներուն, և բազմաթիւ ծանօթներու։

Օր. Մելինէ Խորասանեան իր ստացած բարձր դաստիարակութեամբ կրթութեամբ և լեզուագիտութեամբ պատիւ մը բերէ հայ իգական սեռին։ Իր ուսումը կատարելագործած է մասնագէտ հայ ուսուցիչներէ, և ֆրանսերէնը կայս. Լիսէի բրոֆէսէոռէ մը։ Այնքան քաջ ուսած է նաև գերմաներէնը և անգլիերէնը՝ որ անգամ մը պատիւ ունեցաւ Գերման կայսրուհոյն հետ խօսելու։ Իր լեզուագիտութեան մէկ ուրիշ կարկառուն ապացոյցն է Լապուլէսի «Բաւաքէտ»ը գործը գրաբարի թարգմանած ըլլալը մեծ յաջողութեամբ։

Իսկ ասպետ Ասատուրեան Բրունգուլ, նոյնպէս գնահատուած է ամէն տեղ իր մտքի բարձր զարգացմանը համար և կարեւորու պատուաբեր պաշտօն մը ունի աւստրիական պետական գործերու մէջ։

Արդէն ասկէ առաջ Բրունգուլ գերդաստանը խնամութիւն հաստատած էր Խորասանեան ընտանիքին հետ, և այդ խնամութիւնը մեծ գոհունակութիւն պատճառած էր երկու ընտանիքներուն ալ։

Կը յուսանք թէ այս ազգականութիւնն ալ որչափ պատուաբեր նոյնչափ երջանկաբեր պիտի ըլլայ։

Մեր խնդագին շնորհաւորութիւնները երկու ընտանիքներուն։

* * *

Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք նշանախօսութիւնը Թերթիս գրաշարապետներէն Պ. Պողոս Գ. Գուլումճեանի, Օր. Սոֆի Ժ. Ազիզօֆի հետ։

ՄԱՆԶՈՒՄԻՆ ընթերցողներուն ծանօթացնելու համար Պ. Պողոսը բաւական է ըսել թէ, ինքն է որ կը գեղակերտէ այլ և այլ բացաւոր աշխատներով Թերթիս մէջ տեսնուած սիրուն ճաշակաւոր վերնագիրները որոնց մասնագէտն է և շատ քիչ դրաշար կը հաւասարի փրեն, գեղարուեստի այս ճիւղին մէջ։ Իսկ Օր. Սոֆի Ազիզօֆ պարկեշտ ու անարար օրիորդ մ'է որ կը խոստանայ երջանկաբեր քոյր մը հանդիսացնել ամուսնական յարկը։

Բախտաւոր ապագայ կը մաղթենք։

«ՄԱՆԶՈՒՄԻ»ի ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

ՊԱՐՏԻԶԱԿ. Մեծ. Մ. Ե. էֆ. Շնորհակալութեամբ ստացանք ձեր նամակը զրկած 206 դրչ.ը։ Ներողութիւն զանցառութեան համար։ Ինչո՞ւ չէք գրեր։

ՍՊԱՍՈՒՄ գրական շաբաթաթերթի այսօրուան 24րդ թիւին բովանդակութիւնն է։

ԽՈՂՃԱՄԻՏ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ (խմբագրական) Տ. Ա.—Երուսաղէմ. Միանամանը կամ ինչ իր արժան է. Ե. Գ. ՄՐՄՐԲԵԱՆ։—Եղերանք (բանաստեղծութիւն) Մ. Ո.—Բանասիրական. Ժողովրդական առածներ. ՏՐԴԱՏ Ե. ՊԷՍԻԿ. ՊԱՂԵԱՆ։—Շարթուան կեանքէն ՍԻԼԼԱ։—Կէս-բժշկական. Ծովախտին պատճառը. ՏՕՔԹ. Ե. Ե. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ։—Ֆեաբրը (վէպ) ԲՕԼ ՊՈՒՐԴԷ։—Ռոպերթ Քոլէճի Հանդէսը։ Ցուշատիր։

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսկ. Ում. միւն. ագչ. գաբ.	28—87
» » էն եիւքսէք	28—39½
» » էն աչաղը	28—35
Բումէլի չրմէնս. ագչմ գբնա.	113—3/9
» » էն եիւքսէք	113—7/8
» » էն աչաղը	112—50

ՊԱՆԴԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէժի ագսիօնը Օս. վր.	—
Սիկարէթ Ա.	0—19
» Բ.	—89
Թրամվայ	5—37½
Թաքսան	1—42½
Օպլիկասիոն Թրամվայ	490—
Ասիւրանս	3—47
Գորբորասիոն	0—08.6
Գոմմէրսիալ	0—09.6
Լոքոմ	72—50
Պանգ Նասիոնալ տը Կրէդ	424—
Թրանսվասալ	152—
Բրիթիշ Թանվիլիթը	493—50
Անատոլը չբմ ագսիօնը	10—80

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ԳԻՆԸ

Օսմ. վիրանը 100 դր. ան	դր. բր.
Պէյազ մէճիտիէ ֆարդը	108—05
Մէճիտիէ	102—
Իսկիսիզ վիրանը	110—07
Ֆրանսզ ալթունը	87—26
Բօլ	90—
Գրէմից ալթունը	51—06
Գարպոն գայմէսի	8—57

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Կիրակի 26 յունիս

Ինկ. էսհամը Ինկ. վիրանը	96—
Սանֆ. էհամը գաբանաը	26—
» » » Բ	28—12
» » » Գ	52—
Օսմանլը Պանգասը	12—75
Մըսրը Տուլ. մուքթասէթ	108—63
Պուլի բիսիքդաղը	92—
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վասէք	25—37½
Թրանսվասալ	6—06
Զարթրէթ	3—62

Բարիզ 26 յունիս

Ֆրնս էսհ. 3% ֆր.	101—75
Եէնի Օսմ. էսհամը գաբանաը	26—70
Բումէլի չրմէնսքիէրի	114—
Օսմանլը Բէժի էսհամը	322—
» Պանգասը	571—
Գէբիսի Լիոնէ	1056—
Իթալիա էսհամը	103—35
Բանքորիթէ Թիւրք	—
Օսմանիէ	—
Տուան Օթօման	525—50
Սբանեու	81—42
Թրանսվալ	153—
Լէվիսիէն իւնիֆիէ	110—70
Շարթրէթ	93—

ԳԱՄԳԻՕ

Լոնտրա	110—05
Բարիզ 3 այ վասէլի	22—82
Ֆիորէն Մանատա	21—77

Վիէննա 26 յունիս

Լոնտրա իւզերինէ գասպիո	240—
Բումէլի չրմէնսքիէրի ֆր.	107—50
Օսմանլը Բէժի ագսիոնը	294—

Զերիմ 26 յունիս

Բումէլի չրմէնսքիէ. (մարգ)	110—70
Լոնտրա իւզերինէ գամպիո	20—320

թրեօրսունը զ, Ալիսին կիւլմէսի տէրունի օմանուզ քէտերի գաբաթմագտան իպարէթ օլուղունը տիւ Շաթէլ անլաեուզ եէրինտէն գանգմագսըզը բէտէքրասէ պիր թավր իլէ մէրգումմէնն էլինտէն թուութուզ եանընա օթուրարագ. պիր սէպպատէն տօլաեը խասթալըզընըզն անճագ տիւն ագչամքի պայկընլըզընըզտան սօնրա պաշլամըշ օլտուղունը զանն իտիեօրսունը տեեկ մի։

Ալիս չիտէթլէ.

—Խա՛յր, հիշ պիր չէյտէն աօլայի տեեկլ տիր։

—Պէն սէպպի վար զանն խտիեօր իտիմ պէլքի եանըլմըշտմ։ Պայկընլըեընըզա սէպպ եալընըզ մարքի տիւ Պանսվիչին վէրտեեի խապէր օլտուղունը զանն էսէրիմ, լաքին պու խապէրին սիզի պու տէրքէճէ մուզթէրիպ էթմէսի...։

Ալիս սէօյլեեէճէյի եալանը սէրպէսթճէ սէօյլեեէպիլէճէճք գասար օլմասը դընանան բէք սրգելմըշ օլուզ, պուեանանդա պէրպաէր գաղընարը չէյթան ճընանանան օլտուղը հասկի իլէ ածքթորրն պու սէօղլերինէ տօղրուտան տօղրուեա ճէվապ վերմէքտէն չէքինէրէք տէտի քի։

—Էյէր խթէր իսէնիզ իչին հագիգաթը սէօյլէտիեինիզ սէպէպտէն իսպարէթ օլսուն։

—Անլաեամաեօրում։

—Եա Բապպիմ! պու բէք տաի պիր չէյ, օ ագչամ միւթէէսիր խտիմ վէ պիրազ նամիզամ օլտուղմտան զաթէն վիճուտիմտէ զայիֆլիք տուեուեօր իտիմ, պիր զարիպէ պիլէ օ հալէ գօյապիլիր խտի, պու հալտէ մարքի տիւ Պանսվիչ կէլտուպ հիչ տիւշունմէ քսիզին վէ մուգասատէմէսինէ խալէճանըմը մուճիպ օլապիլէճէք, բէտէրիմին տօսթունան օ զարքն տէրտէսթ խտիլտեինի պիրտէնպիրէ սէօյլեեիվէրտիեին։

—Հէմ տէ տըշարբեա չըգմագ իչուն։

—Էլպէթտէ կէնճ օլտուղունըզ էսթիլտէն էվինիզտէ տէ սիւլէեէպիլիրսինիզ։

—Խայր, տիչարը չըգմագ իչուն կէեեինտիմ տէեօրում։

—Նէ՞ տըշարբեա չըգմագ իչո՞ւն մը։

—Եվվէթ։

Լաքին պու ագըսրզըզգ տըր։

—Էօյլէ իգթիզա խտիեօր տա...

—Սահի՞։ մի։

—Եվվէթ, սահի՞ սէօյլեեօրում։

Մ. տը Շաթէլ Ալիսին եիւղինէ տիքճէ պիր նազար ագը իսկ տէ, մէրգումէեէ հիչ թէէսիրի օլմամը։ Տօգթօրուն սախթէ նէչէսի մահվ օլտու, կէնճ գըզա լաթիֆէ եիւղիւ կէօսթէրուզ, նէրէեէ նիթմէք խսթէտիեինի էօյրէնմէք վէ հիչ օլմազա պու նիեէթինտէն կէրի չէվիրմէք գաստ։

—Էյ՛ մէ՛ տը՛ զ։ Մ՛ զ՛ ։ Ալիս տօքթօրըն նէ տէեէճէեինի անլամըշ օլտուղունտան թէքմիլ գուվվէթինի թօքտեարագ.

—Թավրընըզտան պանա սէօյլեեէճէք մուհիմ պիր սէօզիւնիզ օլտուղունը անլաեորրմ, նէ՞ տիր պուլրունըզ։

—Հագիգաթ, մուհիմ չէյլէ։տէն պանա խտէճէյիմ մատմագէլ։

—Պէնի գօնսօլթէ՞ մը խտէճէքսինիզ։

—Պէլքի։

—Նասըլ, տանա խասթա՞մըրմ։

—Էօյլէ զանն էսէրիմ։

Ալիս չաշկընըզընը գասաթմագ իչուն սեաղա գալգուպ կիւլէրէք։

—Եա՛ Բապպիմ, պէնի գօրգուլ։

—Էյլպէթտէ կէնճ օլտուղունըզ էսթիլտէն էվինիզտէ տէ սիւլէեէպիլիրսինիզ։

—Խայր, տիչարը չըգմագ իչուն կէեեինտիմ տէեօրում։

—Նէ՞ տըշարբեա չըգմագ իչո՞ւն մը։

—Եվվէթ։

Լաքին պու ագըսրզըզգ տըր։

—Էօյլէ իգթիզա խտիեօր տա...

—Սահի՞։ մի։

—Եվվէթ, սահի՞ սէօյլեեօրում։

Մ. տը Շաթէլ Ալիսին եիւղինէ տիքճէ պիր նազար ագը իսկ տէ, մէրգումէեէ հիչ թէէսիրի օլմամը։ Տօգթօրուն սախթէ նէչէսի մահվ օլտու, կէնճ գըզա լաթիֆէ եիւղիւ կէօսթէրուզ, նէրէեէ նիթմէք խսթէտիեինի էօյրէնմէք վէ հիչ օլմազա պու նիեէթինտէն կէրի չէվիրմէք գաստ։

—Էյ՛ մէ՛ տը՛ զ։ Մ՛ զ՛ ։ Ալիս տօքթօրըն նէ տէեէճէեինի անլամըշ օլտուղունտան թէքմիլ գուվվէթինի թօքտ

ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՏԱԽԻԼԻՑԵԷ

Գրալ Դինճի Էտուարտ հաղրեթլէրինին Թեթեվվիւճ մեբասիմնաէ Սալթանաթը Սէնիյէէ նամընա հաղրը պուլունմագ իւզրէ Լօնտրաեա ազիմէթ իթմիշ օլան նեյեթը մախսուսէի Օսմանիյէէ մեբասիմը մէզքիւբէնին թեթեխր իտիլմէսինտէն սօլաեը, Տէրսաատէթ ավտէթ իտէէնէ տիր։

Տէրսաատէթ վէ միւհադաթընտա արապա եաքանլարընն ուսթալարընա 70 վէ իշճիլէրինէ 20 զրուշլուք էանաք թեզքէրէսի իթասը մէէմուրիյնը ախտէինէ իսպար իտիլմէշ տիր։

—Տէրսաատէթտէ պիր մատէն մէքթեպի քիւշատընա միւսատէի Սէնիյէէի հաղրեթը Բատիշահի չէրէֆ երզան պույրուլմուշ սրը։

—Գայսերի բէտիֆ սիվարի ալաեընա իհսան պույրուլան լիվաեի ալի բէք բարլագ պիր սուրէթտէ թեպլիմ վէ թեպեպիւմ իտիլմիշ տիր։

—Իւսկիւպ իլավէ ալաեընընն Բէրոչօվատան միւրեթթեպ ատօրտիւնճիւ թապուրը թեէմմիւ իլէ, թալիմէ միւպաշէրէթ էյլէմիշ տիր։

—Նուֆուս վէ միւրուր թեզքէրէլէրինտէ մէվլէա մահէլինէ թեզքէրէ ալան ատէմին մասագթը բէսինին իսմի եազըլմասընա տրգագթ իտիլմէսի իճապ իտէնլէրէ պիլտիրիլմիշ տիր։

—Էնգարէ վիլաեէթինճէ զէպտիրէ բուսուսմընտան գօեուն վէ քէչիէն ալընան 20 բարա, սըզըրատա իթթիֆա իտիլէնէ 1 զրշ. զամբյլա հաղրաթը վագանընն սէնաի մէքթէպլիրին թասսիսինէ միւսատէ պույրուլմուշ սրը։

—Տիւզճէ օրմանլարընը թախրիպ իթմէքտէ օլան մուհանճիլէրին օրատան գալտրրրլմասը՝ Օրման նէզարէթինտէն Տախիլիյէ նէզարէթինէ իշար իտիլմիշ տիր։

—Մարտ էվաեիլինտէ տիւչէն գարատան սագըզ ատասընընն պատէմլէրի քիւլլիէեթլի զիեանա օղրամըշ սրը։

—Տէրսաատէթ Ինկիլիթէրա սէֆարէթի «Սգօթ» նամ մաեէթ վաբօրը իբինէթ սիվարիսի միւլազիմ Պէկ'թեսմիմէն ինթիհար իթմիշ տիր։

—Իզմիր ֆըրգաի ասքէրիէսի սիվարի իլավէ ալաեընա իհսան պույրուլան սանճաղը ալի իհթիֆալթը մախսուսէ իլէ թեպլիմ վէ թեպեպիւմ օլունմուշ սրը։

—Վէպատան պուլաշըգ լիմանլարատան կէլէն պաղը միսթամէլ էշեա մէմալիքը Շահանէէ գապուլ օլունմաեագ սրը։

—Մէրսին սանճաղը թիճարէթ մահքէմէսի բէիսի սապգը Ալի Բիզա էֆէնտինին ճէվաղը իթթիսամընա գարար վէրիլմիշ տիր։

—Շամ-Պէյրութ տեմիրեօլունընն Պէյրութ մէվզքընտան իթիպարէն բբնթրմա գատար թէմտիտինէ միւսատէի Սէնիյէէի Հաղրեթը Բատիշահի երզան պույրուլտուղը մէրհիինտէն Պէյրութ վիլաեէթինէ թեպլիղ իտիլմիշ տիր։

—Շերքեթը Հայրիյեէճէ 4 վաբօր իշթիրասը հագգընտա թանզիմ իտիլէն մուգավէլէնամէ իմզա իտիլմիշ տիր։ Պունլարընն իբիսի 18,000, տիկէրլերի պէշէր պին լիրա գբյմեթինտէ օլաճագ սրը։

—Ճէմիյեէթը Թըպպիյեէի Շահանէ ճիւմաա կիւնի պէր մութատ ինիգատ էյլէմիշ վէ ըսթրտեեարար վասթասըյլա թիֆինընն, սիրատեթինէ տարիպաղը միւգաքէրաթ ճէրէեան էյլէմիշ տիր։

—Պէրլին ճօղրաֆիա Ագատէմիսի ազասընտան Մ. Մաքս, Անատօլու վիլաեէթը Շահանէսինտէն պաղըլարընտա ճօղրաֆիա վէ ինթնօկրաֆիաեա տաիր թէտգիգաթտա պուլունմագ իւզրէ, Իզմիրտէն Տինարա կիթմիշ տիր։

—Նուֆուս նըզամնամէի ճէլիլինճէ, իճրա գբլընան իսահինթը հավի, մեճլիսը վիւքէլա մազպաթասընընն իճրահ անքեատընա միւսատէ պույրուլմուշ սրը։

—Հէյեթը իթթիհատիեէտ ճինաեէթ հագգընտա գարար վէրէն հաքիմին օ իլին մուհաքէմէսինտէ հաղրը պուլունտուրուլմասը վէ ճիւնհաեա տաիր պէեանը ըէյ իտէնին պուլունտուրուլմասը լուզումը ճէվապէն Պաղտատ միւտաիի ումումիլիեինէ պիլտիրիլմիշ տիր։

—Գարահիսար սահիպ բօսթա միւտիրի Իպրահիմ Ալի էֆ. իլէ տամատը, զիմմէթլէրինէ պին լիրա կէչիրտիբլէրինտէն, հագգարընտա մուամէլէի գանունիեէ իճրասընա թէվէսսիւլ իտիլմիշ տիր։

—Իզմիրտէ տրգգաթսըզլըգ էսէրի օլարագ, պիր վիլիտէ իլէ չօճուղը սուզիչլի պիր հալտէ եանմըշլար սրը։

—Բրէնս Ֆէրտինանտ հաղրեթլէրի՝ եագընտա Ավսթրիա իմբէրաթօրը հաղրեթլէրինի զիեարէթ էյլէեէճէք տիր։

—Գարահիսարտա միւճէտատէն պիր ճէպանէլիք ինչա վէ ասքէրի գօղուշլար թամիր իտիլճէք տիր։

— Սիսամա պիր Բասատխանէ թէէսիս օլունճագ սրը։

—Ֆիլիպէտէ ասարը աթիգա միւզեսինտէն 500,000 ֆրանգլըգ անթիգա չալընմըշ սրը։

—Եէրլէրինտէ իհթիճաճ սալիհ սէնէտաթը միւթեպէբէ պուլունմահան քիմսելէրին ախէրին էմլաք վէ արազինսինէ թէճավուզատան գաթիէն մէնն օլունմալարը վէ արազիեէ տուխուլ իթմիշ պուլունանլար վարիսէ հէման պիլիսրաճ արազի վէ էմլաքին թէսարրուֆը սէնէտաթը բէսմիհէսինէ նազարէն, սահիպ վէ զիլեէպ օլան թարաֆա իատէսի կիպի հուգուգը թէսարրուֆիեէի միլքիյէ հագգընտա Սէլանիք վիլաեէթինտէն միւհագաթա թամիմէն պիր էմրնամէ կէօնտերիլմիշ տիր։

—Համամ-Ռիեեագ խաթթընն Համատան բէսը Պաալպէքէ գատար օլան գբսմընն բէսմը քիշատը իճրա իտիլմիշ տիր։

—Սելանիք Համիտ ամէլիեաթ մէքթեպինտէ պիր պէօճէք վէ սիւտխանէ ինչա վէ քիշատ իտիլմիշ տիր։

—Սելանիքտէ իբի գալպազան տերտեսթ իտիլմիշ տիր։

—Իրան բօսթա բուլլարընն պատէմ թէհրանտա թապ վէ թէմսիլի խուսուսը Իրան հիւքիւմէթինճէ թահթը գարարա ալընմըշ սրը։

—Մարսիլիատա եումուրթանընն ֆիեաթը տիւշմիշ տիր։

—Բիացալարտա օուսամ ֆիաթը եիւքսէլմիշ վէ բամուգ ֆիեաթը տա եիւզտէ ալթը թէրագգը էյլէմիշ տիր։

—Էվրօբա բիացալարընտա եուլաքի ֆիեաթը տիւշմիշ տիր։

—Բուլգէրի հիսարընտա քեահն Բոպէրթ Գօլէժ մէքթեպինտէ պու սէնէ իքամալը թահսիլ իտէն չակիրտանընն տիրլօմալարը թէվզի իտիլմիշ վէ պու վէսիլէ իլէ տէ մէհամիրը հաղրեթը Բատիշահի եատ ու թէզքեար իտիլմիշ տիր։

ԽԱՐԻՃԻՅԵԷ

ԻՆԿԻԼԻԹԷՐԱ.—Մէրասիմը թեթեվվիւճիեէ խիթամ պուլուուգատան օսնրա, գրալ Էտուարտ հաղրեթլէրի սէեահաթա չէզգաճագլար սրը.

—Լօրտ Միլներ Թրանսվալ վալիլիեին թաեին օլունմուշ տրը։

—Գրալ հաղրեթլէրինին խասթաալրը միւնասիպէթիյլէ մէրասիմը թեթեվվիւճիեէ թեէխիր իտիլմիշ տիր։

—Գրալ Էտուարտ հաղրեթլէրինին անվալը սըհհիյեէսի կէրեեի կիպի ըսլահբէզիր օլմուշ սրը։

ՍԲԱՆԻԱ-ԲՐԱՆՍԱ.—Սբանիա հէյեթը մէպուսէսի գրալիչանընն նամսիյլէ Թուազոն տ'օր նըշանընը բէիս Մ. Լուպէէ թեպլիմ էյլէմիշ տիր։

ԱԼՄԱՆԻԱ.—Մալիյեէ նէզարէթինտէն իսթիֆա իթմիշ օլան Մ. Թիլէնէ էկլ Նուար նիշանը վէրիլմիշ տիր։

ԱՎՍԹՐԻԱ.—Քէարեթի եազմուրլար եազմըշ պիր չօգ սիլապ վուգուպուլմուշ սրը։

ՖՐԱՆՍԱ.—Մ. Լուպէ պու եազ Բալէրմոեը զիեարէթ իտէնէք տիր։

ԻԹԱԼԻԱ.— Մէեքիսի Մէպուսան՝ գապինէնին տախիլ բօլեթիգասընը թատտիգ էյլէմիշ տիր։

ՍԲԱՆԻԱ.— Տախիլէն ադտ իտիլէճէք իսթիգրազ իչուն 10 միսլի մէպլաղ թէքլիֆ օլունմուշ սրը։

—Եէնի պիր իսթիգրազ ագտընա տաիր օլան չաեիաթ Մալիյեէ նէզարէթինճէ թէքզիպ իտիլմիշ տիր։

ՍԱԳՍՕՆԻԱ.— Գրալ Ալպրէխթին ճէնազէսի Տրէսատ նագլ իտիլմիշ տիր։ Ճէնազէսէ հաղրը պուլունմագ իւզրէ Ավսթրիա իմբէրաթօրը Տրէսատ կիթմիշ տիր։

—Միբեէվէֆա գրալընն ճէնազէ մէրասիմի Ալմանիա իմբէրաթօրը վէ իմբէրաթօրիցասը վէ Ավսթրիա իմբէրաթօրը հազարաթը հաղրը պուլունուգլարը հալտէ իճրա օլունմուշ սրը։ Ալմանիա իմբէրաթօրը վէ իմբէրաթօրիցասը Պէրլինէ վէ Ավսթրիա իմբէրաթօրը Վիէննաեա ավտէթ էյլէմիշլեր տիր։

ԻԹԹԻՖԱՔԸ ՄԻԻՍԷԼԼԷՍ.— Ամանամ գարիպէն իմզա իտիլճէք իմիշ։

ՍԷԼԵՍԹԱԼԱՐ.— Տանիմարգա գբրալը Քրիսթիան հաղրեթլէրի Ալմանիատա քեահն Իմանցէն պէլտէսինէ վասրլ օլմուշ սրը։

—Ալմանիա իմբէրաթօրը հաղրեթլէրի յուլիս 10 տա Նորվէճիա սէյեահաթընա միւպաչէրէթ էյլէեէճէք տիր։ Իմբէրաթօրը միւշարէլէյհին, Զար հաղրեթլէրինի զիեարէթ իչուն Բէվէլէ ազիմէթի սեեահաթ միւտտէթի ատ տախիլ օլարագ, 7 կիւն տէվամ իտէճէք տիր։

—Զար հաղրեթլէրի, Գբրըմ չիւպկի ճէկիրէսինէ սէեահաթընտան սօնրա, Ռումանիա գրալ վէ գրալիցասը հազարաթընը զիեարէթ էյլէեէճէք տիր։

ԱՄԵՐԻԳԱ.— Ֆիլիբբին մուհարէպէսի իչուն, չիմտիեէ գատար 170 միլիոն տօլար սարֆ իտիլմիշ տիր։

ՀԻՆՑԻՍԹԱՆ.— Հիմալաեա տաղլարընն պիր գբսմը վէսիհնատ հարէքէթը արզ հրսս իտիլմիշ տիր։

ՉԻՆ.— Թաղմինաչը հարպիյեէնին կիւմիւշ օլարագ իթթասը հագգընտա Ամերիգա հիւքիւմէթի թարաֆընտան իտիլէն թէքլիֆ տիվէնը սաիրէճէ թասվիպ իտիլմիշ տիր։

—«Շին-Շի» նամ Զին զբրհլբսը 150 քիչիեի պալիղ օլան միւրեթթիպաթը իլէ պէրապէր զարգ օլմուշ սրը։

ՏԱՆԸՄԱՐԳԱ. — Մուալիմ Կօվիճ Սէրթանընն եէնի պիր թէատավի սուրէթինի քէչէ իթմիշ տիր։

ՃԷՆՈՒԳԻ ԱՖՐԻԳԱ.—Մուսալէհանընն ինիգաաընտան սօնրա եօլա չէզգարբլան իլա գաֆիլէ ասաքիր Լօնտրաեա մուվասէլէթ իթմիշ վէ մուալէհա մուահէտէի ալիյեէսի տախի վասլ օլարագ գրալ հաղրեթլէրինէ թագիմ իտիլմիշ տիր։

ՖՈՒՐԹՈՒՆԱ.— Լիզպօն սէվահիլինտէ չիտտէթլի պիր ֆուրթունա հիւքմֆէրմա օլարագ սօգագլարը սուպասմը, 50 քիչի թեէֆ վէ 6 սէֆինէ զարգ օլմուշ սրը։

—Հինտիսթանընն Դարաթթի էեաէթինտէ զուհուր իտէն պիր գասրրղա՝ 800,000 բուբի գբյմեթինտէ խասարաթը մուճիպ օլմուշ սրը։

ՀԱՐԷՔԹԵՐ ԱՐՁ. — Իթալիանընն Գասանօ պէլէսինտէ, եէր ալթընտան իչիտիլէն չիտտէթլի պիր սէս իլէ պէրապէր զաեէթ գուվվէթլի պիր զէլզէլէ օլմուշ իսէ տէ, զիեան վուգուպուլմմըշ սրը։

ԳԱՐԱՏԱՂ բբէնսի Նիգօլա հաղրեթլէրի, մուզթարբպ օլուուգլարը պէօպրէք խասթալղընը թէտավի իթթիրմէք իչուն էվրօբա միւթեխասսիս ատգթօրլարընա քէնտինի մուաեէնէ իթթիրեեէք իմիշ։

ՍԸՐԹԻՍԹԱՆ. — Պէլկրատ չէհրի պէլէտիյէսի թարաֆընտան գրալ Ալէքսանդր հաղրեթլէրինի թագտիմ վէ գբրաւիցա Ցրակա նամընա իզաֆեթէ «Տրակա» թէսմիյեէ իտիլէն եաթը իճրա գբլընան վաֆթիզ ռէսմինտէ գրալ վէ գրալիչա հազարաթը Սբրպիսթան վիւքէլսը վէ զէվվաթը սաիրէ հաղրը պուլունմուշ սրը։

ՉԻՆ ԱՀՎԱԼԸ. — «Թայմզ» կազէթասընը Բէքին մուխաբիրի 20 յունիս թարիխիյլէ աթիտէքի թէլէկրաֆնամէի քէշիտ իտիլմիշ տիր։

«Ռուսիա հիւքիւմէթի Թիէն-Զինտէ թէշքիլ էյլէտիեի իտա բէի մուվազգաթաեը ֆէսխ իտէճէէինի վէ շեհրը մէզքիրին Զին վալիսիէ թէվտիի հագգընտա Ինկիլիզ ժէներալը թարաֆընտան թանգիմ իտիլուպ, ասաքիրը էճնէպիյէ գոմանտանլարը թարաֆընտան թատտիգ իտիլէն չէրհիթը ճէտտէյի Զին հիւքիւմէթինէ տէրմէեան իտէն տէվվէթլէրէ իղթիրագ էյլէմէտեեինի պէյան իթմիշ տիր։

«Թայմզ» կազէթասը մուխպիրի, Ինկիլիթէրանընն Թիէն-Զինտէ պուլունան մէէմուրը մախսուսընը էկերի չաղըրաճաղընը վէ իթալիա իլէ ճաբօնիանընն տախի հիւքիւմէթը միւշարիւլէյհաեա բիրու օլաճաղընը մէմուլ իտիեօր։

Տիկէր թարաֆտան Զինին չըմալ ֆիհէթինտէ Զինլիլէր իլէ միւնասէպաթը հասանէտ պուլունան Ֆրանսա հիւքիւմէթիտտէ Ռուսինընն էսէրինէ թէպտիեեթ իտէճէյինտէն, պու չէրահթը Ալմանիա հիւքիւմէթի տէրմէյան իթմիշ օլաճագ սրը։

ՐԷՑԻՍ ԵԹԱՑՆԸՆ ՊԻՐԱՏԷՐԻ.— Յունիսին 22էի կիւնիւ, Օրանդ սանդրէյիսի հիւքիւմէթի Եթայնընն պիրատերի Զինկէ չըգարագ Ռէյիս Ֆրիւկէրի զիեարէթ էյլէմէք իչուն Օթրէսթէթ ազիմէթ իյլէմիշ տիր։

ԻՆԿԻԼԻԹԷՐԱ ՕՐՏՈՒՍԸ ՎԷ ՄԱՐԼԷՇԱԼ ՎԱԼՏԷՐՋԷ.—Գօնթ տը Վալտերզէ իլէ մայեեթի կէչէն ճուսաա իրթեէսի ագամը Լօրտ Ռոպէրդս իլէ պրիլէքտ թաամ իթմիշ տիր։ Մարէշալ Վալտտերզէ գբրալ հաշմ. Էտուարտ հազրեթլէրինի իլէ Ինկիլիթերրա օրտուսը սբհհեթինէպատէ նուշ օլարագ, Զինտէ պուլունան Ինկիլիզ ասաքիրինին թալիմ վէ թերպիյեի ասքէրիէսինի մեթհ ու սէնա իյլէտիքտէն սօնրա տէմիշտիր թի.

«Պիզ, Ալման ասաքիրի, Ինկիլիզ օրտուսընընն Աֆրիքաեը ճէնուպտէքի վազիֆէսեսինին նէ տէրէճէ միւշքիլ վէ միհիմ օլարընը բէք ալէա թագտիր իյլէտիյիմիզ կիպի, զասբրթան վէ էֆբրատը ասքէրիյէնիզէն մէմնուեեթլերի իչուն նէ տէրէճէ զայրէթ վէ սատագաթ իլէ իֆաեը վազիֆէ իլէ չալընտըրընը թագրիր իյլէրիզ։»

Լօրտ Ռոպէրթս գօնթ Վալտերզէյինին իրատ իյլէտիկի նուռթգա մուգապէլէթէն թէէեքքիր իյլէմիշ տիր։

ԼՕՐՏ ՄԻԹՈՒԷՆ.— Պոերլերէ էսիր տիւշմիշ իքէն, սալվէրիլմիշ օլան լօրտ վէլէտի Միթուէն Ինկիլիթերրաեա ավտէթ էյլէմէք իւզրէ, յունիս 21տէ Քէբթաուսանան վաբօրա բաքիպ օլմուշ սրը։

ՄԱՐԹԻՆԻՔ ՎՈԼԳԱՆԸՆԸՆ ԻՆՏԻՖԱԱԹԸ.— Ֆրանսա միւսթէմլէքաթ նաղրբընն 22 յունիս թարիխիյլէ ալտրը պիր թէլէկրաֆնամէ մէպլիսէ նազարէն տիւն կիճէ սիւքեաթը թամ հիւքմֆէրմա իտի։ Մագօպա գազասընտա թէքբար չալընըլմաղա պաշլանըլմըշ տրը։ Եաճար տաղընտան գուրէթը միթեմատիեէտէ տիւման սիւթունլարը խուբուճ իտիեօր։

ԲԱԹՐԻԳԽԱՆԷՏԷՆ

Ամերիգատա քեահն Բրօվէնսիա չէհրինտէն քէնտիսինէ սաթըլմագ իւզրէ կէօնտերիլէն խասթախանէ թագվիմնտէն ֆիրուխթ իթտիեի մըզգաբրն պէտէլի օլարագ խասթախանէ իտարէսինէ վէհունի Արսէն վարդապետ 10 պուչուգ լիրա կէօնտերմիշ տիր։

Մուսաիլէյհ պու միւնասիպէթլէ թագվիմին երքէն կէօնտերիլմէսինտէն տօլաեը սաթըշըն ազ օլմուղունը վէ մէնֆաաթը խասթախանէ կիպի պիր տարիւլ խայրա թախսիս իտիլէն պիր էսէրին փագթընտա իրսալը՝ թեզեիտի մէնֆաաթը վէ քիչլի սարֆիեաթը մուճիպ օլաճաղընը ատրմէեան իթմիշ տիր։

—Սըվազ առաջնորդ վէքիլի Տ. Սահակ վարդապետ Օտապաշեան վազիֆէի մէէմուրիեթինէ տաիր Բաթրիգ հաղրեթլերինէ մալիմաթ վէրմիշ տիր։

—Մայր աթոռատա նէյր օլունան կաղեթանընն տէվամ ու ինթիշարը կիւնտէն կիւնէ քէսպը ինթիզամ իթմիշ իքէն, պու տէֆա սէրմուռարրիրինէ նիւզուլ իսապէթ իթմէսինատէն տօլաեը, մէզքիր կազէթա մուվազգաթթէն թաթաթիլ իտիլմիշ տիր։

—Էրզրումտա քեահն միւէթ խանընընն մուգավէլէնամէսի թանգիմ վէ իմզա իտիլմիշ վէ ինչաաթա տա իպթիտար օլունմուշ սրը։

—Թրապզոն էրմէնի քիլիսէսինին վազը էսասը բէսմիսի վալիի փիլաեէթ աթուճէթլու Գասարի պէյ հաղրեթլերինին վէ միթեպէրանը միւեթտէն պազը զէվաթ հաղրը պուլունտուղը հալտէ իճրա իտիլմիշ տիր։

—Պու հաֆթա Կրօն Ժաղով իճթիմայէ տավէթ իտիլմէմիշ օլտուղունտան, ճարի օլաճագ մուամէլէէնին կէչէճէք իճթիմայէ թապլիգ իտիլաեի իսթիխպար օլունմուշ սրը։

—Կրօն. Ժողով թարաֆընտան Տիւեարպէքիր առաջնորդը եզեկիել Ս. վարդապետ իբի քիչինին քիլիսէէ կիսէրէք Ս. Հաղորդութիւն սկիհինին ախիրէն քէնտի քէնտիլերինէ ալըզ էէմելերինին էսապպընը թահգիգինի տաիր չէքիլէն Թելէկրաֆա ճէվապէն, քէյֆիեեթէ աէսթը զէն իտիլմիշ վէ ան գարիպ մուֆասսալ մալիմաթ վէրիլճէեինէ տաիր եազէկիել վարդապետէն տախի մալիմաթ ալընմըշ սրը։

—Աղերդ առաջնորդը Տ. Խորին վարդապետին տախի մէճլիսը իտարէին նըզամէն իշթիրաքը խուսուսը հագգընտա պիր էմրնամէ ալմագ իւզրէ, Պիթլիս վալիսինէ կիթմիշ իսէ տէ, պու պապատ Սիրերդ միւթեսարրըֆընա էմր վերիլմէք իւզրէ, Ալալիէ նէզարէթինէ իշարը քէյֆիեեթ իտիլմիշ օլտուղունը ճէվապէն վալի միւարիւլէյհ հաղրեթլերի թարաֆընտան պէհանը քէյֆիեեթ իտիլմիշ տիր։

—Էրզրումտաքի Սանասարեան մէքթեպինին Խարբուրթա նագլ օլունաճագ մահէլին թախիսի զըմբնընա Խարբուրթա կիթմիշ օլան Մելիտոսեան էֆ. Իթմալը վազիֆէ իտէրէք, Տէրսաատէթ ավտէթ հարէքէթ իթմիշ տիր։

—Ս. Բարթրիգ հաղրեթլերի՝ չարչէնպիհ կիւնիւ մասէնը Հիմաեուն ճէնապը Միւլիքճանէեէ ազիմէթ իթմիշ տիր։

—Պրուսա առաջնորդը Յովհաննէս Արշաբունի Սրբազան հաղրեթլերի սալը կիւնիւ ճէներէ կիսէրէք, Բում բաթրիգի ռիւթ. Եօվակիմ էֆ. հաղրեթլերինի զիեարէթ իթմիշ տիր։

—Պապը Ալի հուգուգ միւշավիրլերինէն Գաբրիել էֆ. Նորատունկեան էֆ. հաղրեթլերի պա իրատէի Սէնիյէէ պէրտի թէեսավի Գարլսպատ գապլընալարընա Ջ այ միւատէթլէ ազիմէթ իտտուճէք տիր։

—Գառնիկ էֆ Սէրգիսֆուն թէզվվիւճիւ միւնասիպէթիյլէ, Սարգիս Արապեան էֆ. խասթախանէեէ 10 լիրա իհտա իթմիշ տիր։

Սիա միւթեսարրըֆը Էօմէր Շեվքի բաշա հաղրեթլերի խասթա պուլունան Կիլիկիոյ կաթողիկոսական տեղապահ Կիրակոս Բէքմէզճեան Սրբազան հաղրեթլերինի զիեարէթ իտէրէք հագգընտա ֆէվգէլատէ իրազ վէ իբրահիֆա իտիլմիշ տիր։

—Էջմիածինէն վուգուպ պուլան իշարա նազարէն, սրբազան հայրապետ հաղրեթլերի իլէ Բագրեւանդեան Սահակ եպիսկ. աթըլա կէդմէեէ չըգրըլարընա, հայրապետ հաղրեթլերի Սահակ եպիսկոպոսատան տահա կէնճ վէ տինճ իմիշլեր։

—Սահակ եպսկ. ձեռնադրութիւն վագթընտա խորանա մէճպուրի օլարագ տիր իւսթիւ կիթմէք վազիֆէսինի, չիշման պուլո նմասընտան պիլ իթթինա եիւրիւեէրէք իֆա իթմիշ տիր։

ՄԵՐ ԻԶՄԻՐԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք Իզմիրի մեր մեծարգոյ բաժանորդներէն, ինչպէս նաեւ գաւառներու մեր ամբողջ բաժանորդներէն որ ապանց թերթիս արտօնատիրոջ ստորագրութիւնն ու «Մանզումէ»ի պաշտօնական կնիքը մէկտեղ տանելու, վճարում չընեն ո՛և է մէկի. ասպայմաններէն զուրկ վճարումները բացարձակապէս անընդունելի են մեզ, ինչպէս քանի անգամներ ծանուցած ենք։

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ

)(221)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԻ Է ՖԷՔԵԱՐ»Ի

ԲԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԶԷՈ ՅՈՎՀԱՆԷՍԻՆ ԴԵՌԱԳՐԱԿԱՆ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ժ.

Գրիգորեանցի Ջմմպայ ուղղած հեռագրական հրամանէն մէկ քանի ամիս անցած էր։ Կատարեանները արդէն փոխադրուած էին իրենց Բերայի տունը և հիմա Եէնի-Գաբուի վրայ իսկ չէին խորհեր, ճոխութիւնը, հարստութիւնը խելք սովրեցուցած էր այս անակի նախկին բնակիչներուն որոնք հիմա փողոցէն անցնող ա՛ս ու ա՛ն կնոջ արդուզարդն ու հագուելու ձեւը մատնանիշ ընելով անոնց ձախաւորութիւնը ծաղրելու չափ առաջ կ'երթային։

Առտու մը երբ Տագրեան և Գրիգորեան դեռ նոր վաճառատուն հաստատած էին, կառք մը կեցաւ դրան առջեւ որմէ դուրս եկաւ կարապետ աղա Կատարեան և վաճառատան պաշտօնեաներու առաջնորդութեամբ Գրիգորեանցի ներկայացաւ։ Միլիոնատէրը իր Հնդկաստանի գործակատարը տեսնելով ողջագուրեց զայն ու եղբօրը ներկայացնելէ ետք սկսաւ անհրաժեշտ հարցումներ ուղղել անոր, իր գործերուն նկատմամբ։

Նախկին ոսկերիչը սակայն հալ ու մաշ կ'ըլար, իր Պոլիս կանչուելուն պատճառն հասկնալու հետաքրքրութեամբ, ուստի երբ Գրիգորեանց հարցումները ընդհատեց, ինք խօսք առնելով,

—Գիտէք որ հասակս կարճ և համբերութիւնս քիչ է, երկու խօսքով հեռագիր մը տուած էիք, առնելուս պէս ճամբայ ինկայ, հիմա կ'աղաչե՛մ, ըսէ՛ք տեսնեմ ի՞նչ է եղեր այդ կարեւոր գործը որ այսպէս աբ՝ալ ինձ՝ալ Պոմպայէն հոս բերել տուիք զիս։

—Փոխանակ երախտապարտ ըլալու, կը զանգատի՞ս ծննդավայրդ բերելուս համար քեզ, ըսաւ Գրիգորեանց, ի՞նչ պիտի ընէիր ան տաք երկրին մէջ, խորհեցայ որ թեթեւ օդափոխութիւն մը վերջին ծայր օգակար պիտի ըլար առողջութեանդ, անոր համար այս միջոցին դիմեցի։

—Ես զձեզ կը ճանչնամ, ըսաւ նախկին ոսկերիչը, դուք գործի մարդ էք, և ամէն բանէ առաջ գործի վրայ կը մտմտաք, համբերութիւնս մի՛ հատցընէք, ըսէ՛ք ի՞նչ բանի համար Պոլիս բերել տուիք զիս։

—Մենք բերել չտուինք, կինդ պահանջեց որ բերել տանք քեզ։

—Կի՞նս, գոչեց կարապետ այլայլելով այս անակնկալէն, միթէ կը համարձակի՞ դեռ ամուսնս ըսելու ինձ։

—Ինչո՞ւ չհամարձակի, հարցուց Գրիգորեանց, որ ծանր անցեալի մը գոյութիւնը կը գուշակէր անոնց միջեւ։

—Բայց կ'աղաչեմ, ո՞ղջ է կինս, զոքանչս։

—Կինդ ողջ է, ինչպէս նաեւ ողջ առողջ են աղջիկդ ու տղադ, զոքանչդ ալ գոյութիւնը չեմ գիտեր, մեռած ըլլալու է։

—Օրհնեալ է Աստուած, հառաչեց կատարեան, ծանր բեռէ մը ազատողի մխիթարութեամբ. եթէ ա՛ն պառաւը սատկած է, կրնամ տէր ըլալ կնոջս ու զաւակներուս։

Երկու եղբայր իրարու երես նայեցան, Կարապետ աղան մանրամասնաբար պատմեց իր ամուսնութեան և ընտանի յարկէն հեռանալու պարագաները. մէկիկ մէկիկ թուելով զոքանչին ստորնութիւններն ու գձմութիւնները որոնք առիթ տուած էին իրեն, ամէն բան երեսի վրայ ձգելով, ընտանիքն ու զաւակները լքանելու։

—Կնոջմէս զանգատ չունիմ ես, ըսաւ, իմ հակառակորդս զոքանչս էր, անոր երեսէն գլուխս առած գնացած էի, հիմա որ Աստուած վերցուցած է ան սադայէլին մարմնը աշխարհէն, ալ կրնամ ընտանեկան հանգիստ վայելել։

Բայց երբ մենք պարապ խօսքերով ժամավաճառ կ'ըլլանք, գուցէ ձեր ամուսինն ու զաւակներ ձեր ճամբան կ'ըսպասեն, որովհետեւ գիտեն մեր երկուքին միջեւ անցած դարձածները։

Գրիգորեանց հետն առաւ Կարապետ աղան և կառք նստելով ուղղակի՝ Բերա Կատարեաններու նոր փոխադրուած բնակարանը ժամանեցին։

Սպասուհին իմացուց Գրիգորեանց էֆէնտիին գալուստը և տանտիրուհին եւ աղջիկը մեծ խուճապով վար իջան սանդուխներէն։ Կարապետ աղան՝ չկրցաւ ճանչնալ ամուսինը, բնաւ հետք մը չէր տեսներ անոր վրայ որ իր քսան տարի առաջուան գեղանի կինը յիշեցընէր, իսկ աղջկանը վրայ գաղափար իսկ չունէր։ Միլիոնատէրը ոսկերիչին հետ վեր բարձրացաւ սանդուխներէն և երբ սենեակէն մտան, օրիորդը դեռ նոր անդրադառնալով,

—Հայրիկս է միթէ. հարցուց յուզումով,

Ոսկերիչը չկրցաւ արցունքը զսպել ու զաւակը ողջագուրելով սկսաւ հեծկլտալ. իսկ տանտիրուհին դեմ դէմ կտրեցաւ։

Գրիգորեանց՝ նկատելով որ իր ներկայութիւնը պաշտաճ պիտի չըլլար այս պարագային, կամաց մը դուրս ելաւ սենեակէն ընդհանուր յուզումներուն մէջ։

Նախկին ոսկերիչը չկրցաւ անտարբեր մնալ ամուսնոյն արգահատելի կացութեան հանդէպ, խեղճ կինը անցեալը յիշելով չէր համարձակեր տխուսնոյն ներկայանալու և հեռուէն հեռու միայն կ'արտասուէր։

—Եկո՛ւր Գոնարիկ, գոչեց կարապետ աղան, ամէն բան մոռցած եմ, նոյն իսկ զոքանչիս դէմ ոխ չունիմ. եթէ այն փոթորիկները չըլլային, կարելի է այս դիրքին պիտի չի հասնէինք հիմա։

—Եթէ յանցանքը մեր վրայ էր, պատիժնիս քաշեցինք, հեկեկաց տանտիրուհին, հիմակուան մեր այս տանը մի՛ նայիր. քսան տարին ինչպէս անցուցինք նէ Աստուած գիտէ։

Այր ու կին այս յառաջաբանով հաշտուեցան իրարու հետ և յուզումի առաջին տպաւորութենէն ետք, օրիորդը հօրը վիզը պլլուելով.

—Եկուր կարօտս առնեմ ազո՛ր հայրիկս գոչեց և սկսաւ կրկին համբուրներով արտասուել և ուրախութեան քաղցր արցունքներ հոսեցնել հօրը աչքերէն։

—Արսէնը դուրս ելած է, յարեց տանտիրուհին, հիմա ուր է ուր չէ կուգայ։

—Անիկայ ալ մեծցա՞ծ է, հարցուց նախկին ոսկերիչը չարունակ արտասուելով։

Օրիորդը անմիջապէս պատէն վար առաւ եղբօրը լուսանկարը զոր դեռ նոր էր հանել տուեր և հօրը ներկայացնելով զայն,

—Ահաւասիկ եղբայրս, հայրիկ, ըսաւ, քեզի արժանի զաւակ։

Խեղճ մարդը կատարեալ երիտասարդ մը տեսնելով պատկերին մէջ, կաթոգին համբոյրներով ողողեց զաւակին գէմքը, չկրնալով արցունքի հեղեղը զսպել աչքերէն։

(Շարունակելի)

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Գաղգիւղ՝ եկեղեցւոյ դիմաց Զրպուռքեան դեղարանը միշատապան թարմ ու ազդեցիկ փոշի միշտ պատրաստ կը գտնուի գոնացուցիչ գինով։